

BIR BO'LSAK — YAGONA XALQMIZ, BIRLASHSAK — VATANMIZ!

www.mv-vatanparvar.uz

VATANPARVAR

MILLIY ARMIYAMIZ YANGI O'ZBEKISTONNING MUSTAHKAM QALQONIDIR!

● Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqa boshlagan ● 2024-yil 27-sentabr, №39 (3101)

1-OKTABR — O'QITUVCHI VA MURABBIYLAR KUNI

TA'ZIMLAR-U, TASHAKKURLAR SIZGA, USTOZ!

Jahongirlik ajdodlardan meros asli,
Har sohaga bosh bo'ladi ustoz nasli.
Harbiy ilm saboqlarning zabardasti,
Ta'zimlar-u, tashakkurlar sizga, Ustoz!

Yurtni asrar mardlar tengsiz sabot ichra,
Olmos bo'lib qad rostlaydi saboq ichra.
Ustozlardek fidoyi yo'q hayot ichra,
E'zozlar-u, ehtiromlar sizga, Ustoz!

Siz-la ko'kda parvoz qilar lochin mardlar,
Daxlsizdir yer-u ko'kda yurt, sarhadlar,
Ustoz ila boqiy erur ont-u ahdlar,
Ta'zimlar-u, tashakkurlar sizga, Ustoz!

To'pchilar-u uchuvchilar, sapyor, tankchi,
Razvedka-yu, maxsus guruh — mohir jangchi,
Ustozlardan saboq olgan el tayanchi,
E'zozlar-u, ehtiromlar sizga, Ustoz!

Zulfiya YUNUSOVA

4-5 VAZIFALAR TURLICHA,
MAQSAD ESA BITTA

6 VATANGA SADOQATNING
O'LMAS TIMSOLI

15 NOMLAR QA'RIDAGI
HAQIQATLAR

19 MISLI KO'RILMAGAN
MOTIVATSIYA

IJTIMOIIY-SIYOSIIY, MA'NAVIY-MA'RIFIY, HARBIY-VATANPARVARLIK GAZETASI

BIZ
HAQIMIZDA

@ vatanparvar-bt@umail.uz

t.me/mv_vatanparvar_uz

t.me/mudofaavazirligi

facebook.com/mudofaavazirligi

instagram.com/mudofaavazirligi

youtube.com/c/uzarmiya

Toshkent — xalqaro harbiy tibbiyot anjumani mezboni

Poytaxtimizda Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi doirasidagi "Toshkent – 2024" xalqaro harbiy tibbiyot konferensiyasi bo'lib o'tdi va unda hamdo'stlikka a'zo davlatlar Mudofaa vazirliklari harbiy tibbiyot xizmati boshliqlari, yetakchi mutaxassislar ishtirok etdi.

Mehmonlar dastlab Mudofaa vazirligi Markaziy harbiy klinik hospitali hamda O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari harbiy tibbiyot akademiyasi faoliyati bilan yaqindan tanishtirildi. Shifo maskani hududida soha mutaxassislariga murakkab jarrohlik amaliyotlarini o'tkazish uchun moslangan mobil tibbiy kompleks

hamda biologik xavfsizlik laboratoriyasi namoyish etildi. Xorijlik mehmonlar Markaziy harbiy klinik hospitalidagi zamonaviy shart-sharoitlar va texnikalarga yuqori baho berdi. O'zaro muzokaralar davomida qatnashchi davlatlar delegatsiya vakillari harbiy tibbiyot sohasida O'zbekiston tajribasidan foydalanish, bu

sohada hamkorlik doirasini yanada kengaytirish haqida kelishib oldi.

Shundan so'ng Qurolli Kuchlar akademiyasida xalqaro konferensiya qatnashchilari ishtirokida amaliy muzokaralar tizimidagi yig'ilish tashkillashtirildi. O'zbekiston Respublikasi mudofaa vazirining birinchi o'rinbosari – Qurolli Kuchlar

Bosh shtabi boshlig'i general-mayor Shuxrat Xalmuxamedov boshchiligida bo'lib o'tgan yig'ilishda MDH Mudofaa vazirliklari harbiy tibbiyot xizmati boshliqlari va yetakchi mutaxassislari kelgusida amalga oshirilishi rejalashtirilgan hamkorlikdagi ishlarga to'xtalib o'tdi. General-mayor Shuxrat Xalmuxamedov xalqaro harbiy tibbiyot konferensiyasi qatnashchilarining yurtimizga tashrifi har tomonlama samarali bo'lishiga urg'u berib, bu boradagi o'zaro tajriba almashish har bir davlat uchun samarali bo'lishini ta'kidladi.

Eslatib o'tamiz, Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi

doirasidagi "Toshkent – 2024" xalqaro harbiy tibbiyot konferensiyasi uch kun davom etdi va uning doirasidan qator amaliy tadbirlar ham o'rin oldi. Konferensiyaning ikkinchi kunida Mudofaa vazirligi Markaziy harbiy klinik hospitalining tajribali shifokorlari ishtirokida o'ndan ortiq jarrohlik amaliyotlari o'tkazildi. Shuningdek, Rossiya Federatsiyasi delegatsiyasi Samarqandga tashrif buyurib, Ikkinchi jahon urushi davrida butunittifoq miqyosida faoliyat olib borgan, o'sha davrdagi yagona tibbiyot akademiyasi faoliyati bilan ham yaqindan tanishdi.

Kamoliddin ASROR

Konferensiya

O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari mudofaa va harbiy xavfsizlik muammolarini o'rganish ilmiy tadqiqot institutida "Zamonaviy harbiy mojaralarda Qurolli Kuchlar va qo'shin turlarini tog'li sharoitlarda (*relyefi qiyin bo'lgan hududlarda*) qo'llash" mavzusidagi respublika harbiy-ilmiy konferensiyasi bo'lib o'tdi.

JANGOVAR HARAKATLANISHDA

yangicha yondashuv va tahlillar

Unda Mudofaa vazirligi markaziy apparati, harbiy okruglar va oliy harbiy ta'lim muassasalarining soha bo'yicha malakali o'qituvchilari, ilmiy tadqiqot markazlarining ekspertlari hamda tegishli vazirlik va idoralarning vakillari ishtirok etdi.

Konferensiyada qo'shinlarni tog' sharoitida qo'llashning milliy va xorijiy tajribalari, hududlarda jangovar harakatlar olib borishda razvedka va aloqa vositalarini tashkillashtirishda yangicha yondashuvlar, tog'li hududlarda aviatsiya va uchuvchisiz uchish apparatlarini qo'llash tajribalari, qo'riqlash tizimining milliy va xorijiy tajribalarini muhokama qilish kabi muhim yo'nalishlar tahlil qilindi.

Muhokamalarning ilmiy va amaliy ahamiyati shundaki, tog'li hududlarda qo'shinlar harakatining bugungi holati va rivojlanish tendensiyalari, Qurolli Kuchlarni qo'llash tajribasiga oid milliy va xalqaro tajribalar aniq tahlillar asosida umumlashtirildi.

So'zga chiqqan harbiy mutaxassis va ekspertlar tomonidan tadbir doirasida milliy armiyamizning mudofaa

salohiyatini yanada oshirishga qaratilgan amaliy takliflar hamda tavsiyalar ishlab chiqish bo'yicha konstruktiv muhokamalar olib borildi.

bajarilishini kuzatdi, xavfsizlik qoidalari bilan tanishdi, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Mudofaa sanoati agentligi korxonalarini

Muallif suratga olgan

Shuningdek, konferensiya doirasida anjuman ishtirokchilari hamda Qurolli Kuchlar akademiyasi tinglovchi va kursantlari uchun zamonaviy tog' anjomlari, tog' tayyorgarlik elementlarining namoyishi hamda qurol-aslahalar ko'rgazmasi bo'lib o'tdi.

Ko'rgazma davomida konferensiya ishtirokchilari Mudofaa vazirligi qo'shinlaridagi mavjud zamonaviy tog' anjomlarini ko'zdan kechirdi, xizmat vazifalarini bajarishda ularning ahamiyati to'g'risida ma'lumot oldi, tog' tayyorgarlik elementlarining maxsus o'quv-mashq qurilmasida amaliy

tomonidan ishlab chiqarilayotgan zamonaviy texnika, uchuvchisiz uchish apparatlarini, himoya vositalari hamda o'q-dorilar bilan tanishdi.

Konferensiya yakunida faol ishtirokchilar O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari Bosh shtabi, Qurolli Kuchlar mudofaa va harbiy xavfsizlik muammolarini o'rganish ilmiy tadqiqot instituti rahbariyati tomonidan taqdirlandi.

Kapitan
Bobur ELMURODOV,
"Vatanparvar"

Bugungi kunda Mudofaa vazirligi miqyosida qo'shinlarning jangovar ruhini yanada oshirish uchun mashg'ulotlarda turli usullardan foydalanilmoqda. O'tkazilayotgan o'quv yig'inlarida jangovar tayyorgarlikni yanada oshirish uchun turli zamonaviy taktikalarning qo'llanilayotgani alohida e'tiborga molik.

VAZIFALAR TURLICHHA, MAQSAD ESA BITTA

Ana shunday zamonaviy taktik harakatlar Termiz garnizoni harbiy xizmatchilari tomonidan ham muvaffaqiyatli amalga oshirildi. Bo'linmalar "Termiz" umumqo'shin poligonidagi o'quv nuqtalariga chiqishdan oldin

jismoniy hamda ruhiy zo'riqish to'siqlarini yengib o'tish, tibbiy tayyorgarlik, aloqa vositalaridan foydalanish, muhandislik nazorati, hudud xaritasi bo'yicha ishlash, avtomat, belkurak, pichoq bilan qo'ljangi harakatlarini bajarish

kabi mashqlar bo'yicha sinovlarni topshirdi.

Ikki kunlik sinovdan keyin shaxsiy tarkib erta tongda jangovar texnikalar kolonnasi bilan topshiriqlarni bajarish uchun belgilangan hududlarga yo'l

oldi. Ko'rsatilgan manzilga yetib borish jarayonida shartli dushman pistirmasiga qarshi harakat, ponton ko'prigini o'rnatish, minalashtirilgan maydonlarni tozalash mashqlari bajarildi. Har bir vzvod cho'l sharoitiga

moslashgan holda niqoblandi. Qisqa vaqt ichida qo'mondonlik punkti tiklanib, uning atrofiga jangovar texnikalar, aloqa vositalari, dala oshxonasi, tibbiy xizmat ko'rsatish punkti joylashtirildi.

Dastlabki jangovar harakatlar leytenant Mehridin Ibrayimjonov komandirlik qilgan uchta tank ekipajidan iborat guruh tomonidan amalga oshirildi. Guruhdagi har bir tank bir-birini himoya qilgan holda devor usulida 1 200 va 800 metr uzoqlikdagi nishonlarni aniq mo'ljalga olish hamda zudlik bilan o'q otish joyini o'zgartirish bo'yicha mashqlarni amalga oshirdi. Bu vazifani deyarli 100 foizlik natija bilan uddalagan guruhdagi barcha harbiy xizmatchiga mudofaa vaziri

oshirish, dushmanni qurshab olish jarayonlari bo'yicha harakat qildi. Yuklatilgan har bir topshiriq vzvod va batalyon komandirlari tomonidan nazorat qilib borildi hamda vaziyat haqida harbiy qism qo'mondonlik punktiga muntazam axborot yetkazib turildi.

guruh, vzvod va batalyon turlicha topshiriqlarni muvaffaqiyatli bajarib, ko'zlangan maqsadga erishildi.

– Bu safargi mashg'ulotlar dasturi bir qator yangi taktik harakatlar va elementlar bilan boyitildi, – deydi mayor Zarif

o'rinbosari polkovnik Qodirjon Tursunov tashakkur bildirdi va ularni rag'batlantirish bo'yicha ko'rsatma berdi.

Yaqindagina Chirchiq oliy tank qo'mondonlik-muhandislik bilim yurtidagi o'qishini tamomlab, qo'shinlardagi faoliyatini boshlagan leytenant Mehridin Ibrayimjonov uchun ham, boshqa harbiy xizmatchilar uchun ham topshiriqning muvaffaqiyatli bajarilishi o'zbek yigitlariga xos yutuq edi. O'quv nuqtasida guruh

shaxsiy tarkibining "O'zbekiston Respublikasiga sadoqat bilan xizmat qilaman!" degan hayqirig'i yangradi.

Tankchilar muvaffaqiyati "Termiz" umumqo'shin poligonidagi navbatdagi o'quv nuqtalarida boshqa guruhlar tomonidan ham davom ettirildi. Bo'linmalar yaqin masofada jang olib borish, dala va shahar sharoitida jangovar harakatlanish, razvedka-qidiruv ishlarini amalga

Bir hafta davom etgan jangovar mashg'ulotlarda tungi otish mashqlari ham amalga oshirildi. Nishonlarni tungi yoritish moslamalari yordamida xavfsizlik qoidalariga amal qilingan holda, tun qorong'isida haqiqiy jang sahnasi tashkil etildi. Bir haftalik jangovar mashg'ulotlar tungi otish mashqlari bilan ana shu tarzda yakunlandi. Eng asosiysi, har bir

Choriyev. – Shaxsiy tarkib o'quv nuqtalariga chiqishga qadar bu harakat va elementlarni faqatgina nazariy jihatdan o'rgangan bo'lishiga qaramay, oldimizga qo'yilgan maqsadga erishdik. Xato va kamchiliklar kuzatilgan bo'lishi mumkin. Ammo mana shunday harakatlar orqali bo'linmalarining jangovar shayligi oshib boraveradi.

Fazliddin CHORIYEV

VATANGA SADOQATNING O'LMAS TIMSOLI

Men sizga uning qanday yashagani haqida gapirib beraman...

"So'nggi samuray" filmidan.

Rejissyor Edvard Svik 2003-yili "So'nggi samuray" filmi yaratganida Yaponiya ozodligi uchun kurash olib borgan samuraylarning qahramonligini Katsumoto obrazi orqali ochib berishga harakat qilgan. Film yakunida kapitan Neytan Olgreyning Yaponiya imperatoriga qarata "Men sizga uning qanday yashagani haqida gapirib beraman", degan birgina jumlasida Katsumoto timsolidagi ozodlik uchun kurashgan barcha yapon samuraylari gavalantiriladi.

Vatan uchun jonini fido qilgan qahramonlar bosib o'tgan hayot yo'liga nazar tashlar ekanmiz, har safar ularga eng yaqin bo'lgan insonlardan yangi-yangi hikoyalar

eshitgimiz kelaveradi. Chunki bu hikoyalar katta-yu kichik uchun o'rmaq bo'lishga arziydi. Ayniqsa, yoshlar qahramonlar hayotidagi eng oliyanob xislat – Vatanga sadoqat namunasini o'zlashtirib olishga harakat qiladi.

Hali 23 yoshga to'lmay, Vatan uchun ko'ksini qalqon qilib, ana shunday sadoqat namunasini yaratgan qahramonlardan biri katta leytenant Alisher Salimovdir. Bugungi kunda Alisher Salimov timsolida voyaga yetayotgan yosh avlod vakillarining son-sanog'i yo'q. Qahramonning hayot yo'li haqidagi har bir hikoya esa ana shunday yoshlar uchun hamisha eng qimmatli o'rmaq namunasi bo'lib qolaveradi. Onasi Nortoijxon Salimova, birga o'sgan sinfdoshi Lola Mirzaahmedova, bilim yurtida birga o'qigan kursdoshi Aleksandr Gafurov yodida bir umrga muhrlanib qolgan xotiralar haqiqiy qahramonlarga loyiq.

Nortoijxon SALIMOVA:

– Alisher bog'cha yoshidan urush qatnashchisi bo'lgan ikki bobosidan fashizmga qarshi kurashdagi qahramonliklar haqida eshitib katta bo'lgan. Otam Tojiqo'zi Boltabayev Farg'onadan Fin urushiga ketib, keyinchalik fashistlarga qarshi, so'ngra Mo'g'ulistonni yapon militaristlaridan ozod qilish janglarida qatnashgan. Turmush o'rtog'imning otasi Qahhor Salimov Dushanbedan frontga

jo'natilgan. Urushdan keyin ularning har ikkalasi ham Yangiyer shahrida mehnat faoliyatini davom ettirgan. Bobolari har doim Alisherni frontdosh do'stlari bilan bo'lgan uchrashuvlarga olib borishardi. Urush xotiralari haqida suhbat qurilganda Alisher bobosidan "Nega urushga borgansiz?" deb so'rab qo'yardi. Yosh bolalarga xos takror-takror beriladigan savolga har ikki bobosining javobi ham bir xil bo'lardi – "Gitler degan maxluqdan yurtimizni himoya etish uchun". Ertakmonand javobdan Alisher bobolarini botir va qo'rqmas qahramon sifatida tasavvur etardi va shuning uchun ulg'ayganda Vatan himoyachisi bo'lishni tanlagan bo'lsa kerak.

9-may kuni fashizm ustidan qozonilgan g'alabaga bag'ishlab o'tkaziladigan paradlarda faxriy urush qatnashchilari bilan minbarga chiqishni juda yoqtirardi. Ularga o'xshab orden-medallari ko'p general bo'laman, derdi. Maktabda o'qib yurganida musiqa to'garigiga qatnardi. Bobolarining

hikoyalari, harbiy sinovchi-uchuvchi amakisi Tolib Salimovga havasi harbiylikni tanlashda muhim rol o'ynadi, deb o'ylayman. Bolaligida kaptar boqishga juda qiziqardi. Chunki kinolardan kaptarni tinchlik timsoli sifatida ko'p ko'rgan va kitoblarda o'qigan. Ukasi Daler tug'ilmagan paytlar "Oyijon, mening ham boshqalarga o'xshab ukam bo'lishini juda-juda xohlayman", derdi. Boshida Alisherning bu gaplarini jiddiy qabul qilmadim. Ammo bir kuni oldimga kelib, yalingancha o'sha iltimosini takrorladi. Xullas, uning orzusi amalga oshib, Daler dunyoga keldi. Halok bo'lishidan sal avval Daler maktabga chiqish yoshida edi. 25-iyul kuni ukasining tug'ilgan kuniga sovg'a-salomlar bilan kirib kelgan. Sovg'alar orasida yelkaga osadigan chiroyli maktab sumkasi ham bor edi. O'zining taqdirini oldindan bilganmi deyman. Ketishidan avval ukasi, opasi Laylo va jiyanalari bilan yig'lab xayrlashgandi. Alisherning vafotidan keyin Daler bu sumkani

so'zi va ishida qat'iy turadiganlar toifasidan edi. Bir xonada yashab, aka-ukadek bo'lib qolgandik. Alisher Salimov, Olim Xurramov, Baxtiyor Xolbekov, Otabek Mavlonov va men. Yoshimiz teng bo'lsa-da, bir-birimizga hamisha aka deb murojaat qilardik.

2000-yil avgust oyi voqealari hamon ko'z o'ngimda. Alisher qurolini ko'targancha tish-timog'i bilan qurollangan terrorchilar joylashgan nuqtani yon tomondan aylanib o'tish uchun yugurib ketdi. Dushman mergani buni payqab qoldi va... oradan to'rt kun o'tib, 8-avgustda Alisherning jasadini topildi. Bir yildan keyin aynan shu sanada birinchi farzandim tug'ildi. Do'stimning xotirasiga uning ismini Alisher qo'ydim. Keyinchalik ko'plab kursdoshlarim va xizmatdoshlarim ham birinchi farzandlari ismini qahramon do'stimizning nomi bilan atadi. Xizmatdoshlar bilan Yangiyerga tez-tez borib turamiz. Nortoijxon Salimova o'z onamizdek bo'lib qolgan. Hammamiz telefonimizda uning raqamini "Tanya ona" deb saqlab qo'yganmiz. Daler bilan ham xabarlashib turamiz. Biz uchun Alisher o'lmagan. Vatanga sadoqatning o'lmas timsoli sifatida barchamizning qalbimizda yashab kelmoqda.

Lola MIRZAAHMEDOVA, sinfdoshi:

– Alisher bilan o'rtamizda bor-yo'g'i ikki haftalik farq bor. U 15-sentabrda, men esa 29-da tug'ilganman. Bir mahallada yashaganimiz uchun bog'chada ham bir guruhga qatnardik. Keyinchalik maktabda ham birga o'qidik. Ofitser sifatida xizmatini boshlagandan keyin bir necha bor ko'rishganmiz. O'shanda "Qachon uylanasan?" deya hazillashardim. Uylanish qochib ketmasligini, hozir eng muhimi, Vatanga xizmat qilishi kerakligini ishonch bilan takrorlardim. U haqida bolalik davridan boshlangan xotiralarim men uchun muqaddas. Chunki Vatan himoyasi yo'lida, xalqimiz tinchligi, bugungi osoyishta kunlar uchun ko'ksini qalqon qila oldi. Uning xotirasiga bag'ishlab o'tkaziladigan tadbirlarda yoshlarga bu haqda takror-takror so'zlab beraman. Ana shunday vaziyatlarda qahramonlar sira o'lmasligiga yana bir marta ishonch hosil qilaman...

1977-yil oddiy ishchi oilasida tug'ilgan Alisher Salimov va u bilan halok bo'lgan boshqa qahramonlar haqida hali ko'plab kitoblar yoziladi, filmlar suratga olinadi. Yuqorida uni xotiraganlar aytganidek, ular qalblarda uzoq-uzoq yillar yashaydi. Yurtimiz sarhadlariga bostirib kirgan g'animlar O'zbekistondagi davlat boshqaruvini qo'lga olamiz, deya shu qadar xomxayolga borganki, o'sha manqurtlar Vatani uchun Alisher, Sayyor, Elomon, Ulug'bek, Mashrab singari o'g'lonlari ko'ksini qalqon qilishini yetti uxlab, tushida ham ko'rmagan. Chunki o'sha manqurtlar kindik qoni to'kilgan zaminni himoya qilish muqaddasligini, bu muqaddas burchni egniga harbiy libos kiygan har bir Vatan himoyachisi qila olishini qayerdan ham bilsin?!

Asror RO'ZIBOYEV, "Vatanparvar"

Xotira

Har yili 1-oktabr kuni bir guruh shogirdlar kino va televideniye rejissyori Shavkat Mahbubovni bayram bilan qutlash, suhbatini olish maqsadida huzuriga oshiqardik. Bu an'anaga aylangandi. Bu yil ham sanoqli kunlar qolgandi... Afsus... bugun ustozni bir hovuch duo bilan eslab o'tiribmiz...

O'QITUVCHI VA MURABBIYLAR kunida bu yil ham Shavkat Mahbubovning shinam, gullari barq urgan, usti yopilgan so'ring bir tomoniga qadimiy uy-ro'zg'or buyumlari, patefon va boshqa o'ziga xos ashyolar joylashtirilgan hovlisida rejissyor, tasvirchi, muharrir, jurnalist, videomuhandis va shu kabi vazifalarda faoliyat yuritayotgan shogirdlar jam bo'lishni kelishib qo'ygandik. Tanlovga materiallar ham tayyorlab, o'zimizcha g'olib bo'lishni o'ylab yuruvdik.

BU BIR SAMIMIY TANLOV edi. Uning paydo bo'lish tarixi mana bu voqea bilan bog'liq. Odatdagidek, ustozlar kunida yig'ilganmiz. Shavkat aka dasturxon atrofiga o'tirishdan oldin har doimgidek hovlidagi o'zgarishlar, ayniqsa mayda, katta, qizil, sariq, binafsha va boshqa ranglarda ochilgan gullari haqida gapirdi, shu orada o'tgan-ketgandan bir qancha voqealar so'zlandi, har zamon "qah-qah" kulgilar ham bo'ldi. O'sha kuni devorga yaqin yerda odam yelkasi keladigan, yaproqlari shapaloqdan mundayroq bir o'simlikni ko'rsatib, "Buni kun botayotganda kuzatinglar, bir necha daqiqada chaman bo'lib ochiladi", dedi ustoz. "Yo'g'e, nahotki?!" dedi shogirdlar.

AYTILGANIDEK, kun ham botaverdi, gul ham ochilaverdi. Xuddi qandaydir mexanizm deysiz, qoyib-u g'aroyib. Yig'ilganlar "videochi" emasmi, hammasi birpasda ishga kirishib ketdi. Biri uzoqdan, biri yaqindan, biri ostidan, biri ustidan bir-birini turtib, telefonini ochilayotgan gulga to'g'rilab, uni tasvirga ola boshladi. Gullar ham ochilib bo'ldi. "Videochi"lar hayrat va ishqivozlik bilan ishini tugatdi. Hozirgina yam-yashil turgan o'simlik go'zal bir guldastaga aylandi. Shu kuni qaytar chog'imiz:

– Endi bir gap. Hali tushirilgan tasvirlarni keyingi yig'ilganimizda, albatta, olib kelinglar, tanlov o'tkazamiz, birma-bir ko'rib, g'olibni aniqlaymiz, – dedi Shavkat aka.

BIR HOVUCH DUO

Keyingi yillarda tanlovga ustoz tomonidan erkin mavzu tanlandi. Shogirdlar biror voqea, manzara yoki holatni tasvirga olib kelar, tanlovda ishtirok etmaganlar hakamlar qatoriga qo'shilib, g'olib va sovrindorlar aniqlanardi. Birinchi, ikkinchi, uchinchi o'rin egalariga Shavkat aka tayyorlagan o'ziga xos mukofot tantanali topshirilar, g'olib boshiga yam-yashil barglardan iborat chamber kiydirilardi.

Shavkat Mahbubov nafaqat shogirdlariga, balki yaqin atrofidagilarga ham doim ana shunday bir ko'tarinki ruh bag'ishlardir, saboq berardi.

O'ZBEKISTONDA xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi, bir necha yillar Mudofaa vazirligi huzuridagi Jamoatchilik kengashida faoliyat yuritgan kino va televideniye rejissyori Mahbubov Shavkat Gulyamovichning hayoti milliy armiyamiz rivojlanish tarixi bilan chambarchas bog'liq.

1994-yil o'zbek armiyasi, harbiylarning hayoti, jangovar tayyorgarlik mashg'ulotlariga bag'ishlangan "Vatanimga xizmat qilaman!" nomli

birinchi ko'rsatuv efiga uzatildi. Shundan keyin ko'p o'tmay, har yakshanba kuni bir soat namoyish etiladigan ko'rsatuvga doimiy rejissyor tayinlash masalasi ko'tarildi. Chunki yosh rejissyorlar dala mashqlari maydoni yoki tankodromlardan bir necha reportajlar tayyorlaganidan so'ng keyingi ko'rsatuvni tayyorlashni rad qila boshladi.

– Bu mavzuga qiziqishim ortiq bo'lgani uchun rahbariyatga teleradiokompaniyaning bosh rejissyorligini topshirishim va harbiy mavzudagi teledasturga meni rejissyor etib tayinlashlarini so'rab ariza kiritdim. Arizam qabul qilinib, 1994-yildan boshlab "Vatanimga xizmat qilaman!" ko'rsatuviga menga topshirildi, – degandi bir kun ustoz.

YURTIMIZDA ilk bor harbiy mavzuda suratga olingan ko'p qismli "Sardor" va uning davomi "Ostona", "Sardor-2", "Sardor-3" nomli badiiy filmlar rejissyori Shavkat Mahbubovni milliy armiyamiz qo'shinlarida xizmat qilayotgan harbiylar yaxshi taniydi. Chunki ularning ko'pchiligi mazkur badiiy filmlarni ko'rib, harbiy kasbni tanlagan.

SHAVKAT MAHBUBOV 2006-yilgacha O'zbekiston Qurolli Kuchlari faoliyati haqida o'nlab ko'rsatuvlar tayyorladi. Ularda milliy armiyamizning tiklanish va rivojlanish davri, xalqaro harbiy hamkorliklar, harbiy islohotlar jarayonlari keng yoritildi.

Safarlar davomida ustozimiz Qurolli Kuchlarimiz faoliyati haqida badiiy film tasvirga olish niyati borligini ko'p gapirardi. Nihoyat, bu orzu 2000-yil amalga oshdi. Shu yili "O'zbekfilm" buyurtmasiga asosan, taniqli kinodramaturg Yusuf Roziqov ssenariysi asosida mamlakatimizda harbiy mavzudagi birinchi ko'p qismli "Sardor" badiiy filmi suratga olindi.

1997-YILDA O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmoniga binoan, "O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi" unvoni, 2006-yili "Shuhrat" medali bilan taqdirlangan kino va televideniye rejissyori Shavkat Mahbubovning ijodiy ishlari "Oltin qalam" milliy mukofoti hamda bir necha ko'rik-tanlovlarda kino san'ati asarlari bo'yicha 1-o'ringa munosib topilgan.

O'TGAN DAVRDA hujjatli filmlar kinostudiyasi buyurtmasi bilan Mahbubov rejissyorligida "Vatanga xizmat – muqaddas burch", "Sening uchun yasharman!", "Lochinlar", "Askarlar kuylaganda", "Milliy armiyamiz – mustaqilligimizning, tinch va osoyishta hayotimizning mustahkam kafolati" nomli va boshqa mavzularda o'nga yaqin hujjatli film tayyorlandi. Bugun ular "O'zbekkino"ning oltin fondidan joy olgan.

Shavkat Mahbubov San'at institutida ham bir muddat bo'lajak rejissyorlarga saboq bergan. Shogirdlaridan biri Sarvar Karimov "Sehrli qalpoqcha", "Sarvqomat dilbarim" kabi badiiy filmlari bilan tilga tushgan. Yana biri Jonibek Jumanov ustoz izidan borib, Mudofaa vazirligi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar departamentida rejissyor, armiyamizning bugungi kuni haqida videoroliklar tayyorlamogda.

USTOZLAR mayoq kabidir. Mayoq yo'lovchiga to'g'ri yo'lni ko'rsatgani kabi ustozlar ham yillar o'tsa-da, ibratli hayoti, ezgu ishlari, yaxshiliklari bilan odamlarni chin hayot kechirishga undaydi...

Oxiratingiz obod bo'lsin, Ustoz!

Furqat ERGASHEV,
"Vatanparvar"

BILAN ESLAB...

Fidoyi ustoz, HARBIY SHIFOKOR

Qurolli Kuchlar Harbiy tibbiyot akademiyasining Harbiy shifokorlar tayyorlash fakulteti boshlig'i tibbiy xizmat polkovnigi Komil Eshquvvatovning bugun kayfiyati ko'tarinki. Shogirdlari – bo'lajak harbiy shifokorlarning 28 nafari joriy yilda tibbiyot yo'nalishidagi xalqaro fan olimpiadasida yuqori o'rinlarni qo'lga kiritdi. Ustoz uchun bu katta sharaf, zahmatli xizmati e'tirofi.

1986-yil, Samarqand viloyatining Paxtachi tumanidagi shinamgina hovli. Umrini o'qituvchilik kasbiga bag'ishlagan ikki muallim – Ro'ziboy aka va Bo'rigul opani o'g'li Komiljon xushxabar bilan qarshi oldi:

– Otajon, onajon, charchamasdan ishlab kelyapsizlarmi? – salom berish asnosida yangilikni yetkazdi u. – Men ToshMI talabasi bo'ldim!

– Mana buni yangilik desa bo'ladi! – yuziga mamnunlik yugurdi otaning. – Muallimlarning farzandi shunday bo'lishi kerak.

– O'ziga shukur, tabriklayman, o'g'lim, – bolasiga quchog'ini ochdi ko'ziga quvonch yoshlari to'lgan ona. – Kelajaging nurlu bo'lsin, ilohim...

Yetti farzand kamolga yetayotgan xonadon shu kuni quvonchga to'ldi. Ota-onada duosi, bilim va harakat bilan oldinga intilgan Komiljon yillar davomida o'z yutuqlari bilan yaqinlarini ko'p bor quvontirdi.

Harbiy shifokorlikka mehr

Toshkent davlat tibbiyot institutining (hozirgi Toshkent tibbiyot akademiyasi) ikkinchi kursini bitirgan Komiljon Eshquvvatov 1988-yil muddatli harbiy xizmatga chaqirildi. Askarlik burchini o'tayotgan yigitning tibbiyot instituti talabasi ekani inobatga olinib, vazifasi tibbiy xizmat bilan bog'landi. Askarlik vazifasini tibbiyot bilan birga olib borgan Komiljonda harbiy shifokor

bo'lish ko'nikmasi shakllandi va bu ko'nikma maqsadga aylandi: "Albatta, harbiy tibbiyot xodimi bo'laman!"

Harbiy xizmatdan ona yurtga qaytgan yigit tibbiyot oliygohining to'rtinchi bosqichini tamomlagach, Samara shahridagi Tibbiyot instituti qoshidagi Harbiy tibbiyot fakultetida ikki yil tahsil oldi. 1993-yili harbiy tibbiyotni mehr ila o'zlashtirgan qahramonimiz Samarqand garnizonida xizmat boshladi. Bu mustaqillikka erishgan Vatanimiz Qurolli Kuchlari uchun ayni muddao edi. Negaki, boshqa millat vakili bo'lgan ko'plab harbiy shifokorlar istiqloлга ega bo'lgan mamlakatimizni tark etishni boshlagan bir pallada Komiljon kabi yosh harbiy shifokorlarga katta umid, mas'uliyat bog'langandi. Komiljon uchun harbiy tibbiyotning zahmatli, mas'uliyatli, sinovlardan iborat sharaflı yo'li edi bu.

Zahmatli xizmatning yuksak e'tirofi

Tibbiy xizmat polkovnigi Komiljon Eshquvvatov 30 yildan ziyod faoliyati davomida ko'plab harbiy qism va muassasalarda xizmat qildi. Harbiy qismlarda tibbiyot punkti boshlig'i, Markaziy harbiy klinik gospitalda otryad boshlig'i o'rinbosari, Mudofaa vazirligi tibbiyot boshqarmasida (hozirgi tibbiy ta'minot boshqarmasi)

davolash-profilaktika bo'limi boshlig'i o'rinbosari, Markaziy harbiy klinik gospital boshlig'i o'rinbosari, Toshkent pediatriya tibbiyot instituti Harbiy kafedrası boshlig'i o'rinbosari, Toshkent tibbiyot akademiyasi huzuridagi Harbiy tibbiyot fakulteti o'quv-ilmıy bo'limi boshlig'i, Qarshi Serjantlar tayyorlash maktabida tibbiy tayyorgarlik sikli boshlig'i, Samarqand tibbiyot instituti Harbiy kafedrası boshlig'i, Mudofaa vazirligi tibbiy ta'minot boshqarmasi davolash-profilaktika bo'limi boshlig'i kabi mas'uliyatli vazifalar shifokorning bilim va tajribasi oshib borishi, harbiy tibbiyotda munosib

o'tishni istardim. Maqsadim – men ham o'z shogirdlarimga mana shu aziz ustozlar kabi egallagan bilim va tajribamni nazariy va amaliy mashg'ulotlar orqali singdirib borish. Albatta, kelajak yoshlarniki, ular bizdan-da kuchli, bilimdon va malakali harbiy shifokorlar bo'lishi shart. Oldimizga qo'ygan barcha maqsad va imkoniyatlarimiz shunga qaratilgan.

Oila – muqaddas dargoh

– Umrini o'qituvchilikka bag'ishlagan otam 46 yoshida og'ir dardga chalınib qoldi, – deydi Komiljon aka oilasi, yaqinlari haqida so'z yuritarkan. – Jarrohlik amaliyotidan so'ng

o'rin egallashiga zamin yaratdi. Faoliyati davomida Buyuk Britaniya, Germaniya, Hindiston kabi bir qator davlatlarda malaka oshirdi hamda xalqaro konferensiyalarda ishtirok etdi.

U qayerga, qaysi vazifaga jalb etilmasin, burchiga sidqidildan yondashdi, sadoqat va mehr bilan xizmat qildi. Tibbiy xizmat polkovnigi Komiljon Eshquvvatovning fidoyi xizmatlari o'z o'rnida yuksak mukofotlarga sazovor bo'ldi. "O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash a'lochisi", II va III darajali "Namunali xizmati uchun" ko'krak nishonlari harbiy shifokorning zahmatli xizmatlari e'tirofi, desak, arziydi. Malakali harbiy shifokor 2022-yilda davlatimiz tomonidan II darajali "Salomatlik" ordeni bilan taqdirlandi. Bu unga bildirilgan yuksak ishonch va e'tibor namunasi edi.

Ustozlik maqomi ulug'

Tibbiy xizmat polkovnigi Komiljon Eshquvvatov ayni paytda Qurolli Kuchlar Harbiy tibbiyot akademiyasi Harbiy shifokorlar tayyorlash fakulteti boshlig'i vazifasida malakali kadrlar tayyorlashga bosh bo'lib kelmoqda.

– Har bitta erishgan yutuq'imda maktabdan shu kunga qadar menga saboq bergan, hayotda, harbiy tibbiyotda o'rin topishimga zamin yaratgan ustozlarning o'rni katta, – deydi ustoz shifokor suhbat chog'ida. – Avvalo, eng ulug' ustoz – ota-onam. Shuningdek, umumta'lim maktabining boshlang'ich sinfida ta'lim bergan ustozim, O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a'zosi Bobonor Nortoziyevning betakror muallim ekanini tilga olishni istardim. O'ylaymanki, har bir inson hayotida birinchi o'qituvchisi katta o'rin tutadi. Harbiy shifokorlik faoliyatim davomida esa harbiy tibbiyotda ulkan iste'fodagi tibbiy xizmat polkovniklari – Isroil Mamatov, Abduraim Rahimov, Bahromjon Murodov, Arziqul Nurullayev kabi ulug' ustozlarning shogirdlarga bo'lgan mehr-e'tibori, talabchan va fidoyiligini ta'kidlab

13 yil aravachada umr kechirdi. Otamning asosiy qarovchisi onam edi. U otamni parvarishlash, oilani uddalash bilan birga maktabda muallimlik qilardi. Onamning tog'dek saboti bor ekanini oila qurib, teran his qildim. Oilaga sadoqat, yaqinlarga mehr-oqibat ota-onadan bizga meros bo'lib o'tgan. Mening ham to'rt nafar farzandim bor. Rafiqam Jongul bilan ularni o'qimishli, yurt koriga yelka tutadigan o'g'il-qizlar bo'lib ulg'ayishlariga harakat qilyapmiz. O'g'illarim Sherzod va Shuhrat moliya yo'nalishidagi oliygohni tamomlab, bankda faoliyat yuritaypti. Qizim Kamola universitet talabasi, bo'lajak muallima. Kenjamiz Dilnoza maktab o'quvchisi, uning ham yuksak orzulari bor. Ayolim Jongul serjant unvoni bilan harbiy xizmatchilar safida faoliyat yuritib, nafaqaga chiqdi. Oila biz uchun hamisha muqaddas bo'lib kelgan. Xizmatdan qaytganimda nabiralirimni bag'rimga bosib, charchog'im chiqadi. O'ylaymanki, inson uchun yaxshi ko'rgan kasbi, sevimli oilasi, mehribon yaqinlari borligi katta baxt. Bizni oq yuvib, oq taragan duogo'yim – onajonim esa 1-oktabr kuni 76 yoshga to'ladi. Fursatdan foydalanib, barcha ustozlarni hamda volidamni tavallud kuni va kasb bayrami bilan chin dildan muborakbod etaman!

Komiljon aka haqida kasbdoshlari va shogirdlaridan nafaqat shifokorlik va ustozlik maqomi, balki insoniyligi borasida faqat yaxshi ta'riflar eshitdik: jonkuyar, jamoatchi, xushmuomala, ishonchli do'st, insonparvar, shaxmat va she'riyatga ixlosi baland..

Maqolamiz qahramonining faoliyati va insoniy fazilatları haqida uzoq so'z yuritish mumkin. So'zimizni muxtasar qilar ekanmiz, hurmat va e'tibordagi harbiy shifokor, talabchan va zahmatkash ustoz tibbiy xizmat polkovnigi Komiljon Eshquvvatov hamda barcha aziz ustozlarni ulug' ayyom bilan muborakbod etamiz.

Zulfiya YUNUSOVA,
"Vatanparvar"

O'quv-uslubiy yig'in

Shimoli-g'arbiy harbiy okrug harbiy qism va muassasalari negizida Mudofaa vazirligi qo'shinlari muhandis-texnik tarkibi bilan o'quv-uslubiy yig'in bo'lib o'tdi.

Mutaxassislar TAJRIBASI BOYITILDI

Navbatdagi o'quv joyida harbiy yuklarni temiryo'l orqali tashishni tashkil etish, qorovullik xizmatini olib borish hamda texnika xavfsizligi talablariga rioya etish bo'yicha mashg'ulot tashkil etildi. Shartli ravishda yong'in sodir bo'lganda harbiy qism yong'in o'chirish komandasining tezkor harakatlari namoyish etildi. Shuningdek, harbiy qism qurol-aslaha ombori hududiga hujum qilayotgan shartli qurolli guruhning zarbasini

qaytarish bo'yicha taktik mashg'ulot o'tkazildi.

O'quv-uslubiy yig'in rejasiga muvofiq, keyingi o'quv joyi "Nukus" umumqo'shin poligoni bo'ldi. Unda cho'l sharoitida mudofaa operatsiyasini olib borish davomida notanish hududda texnik kuzatuv punkti va ta'mirlash-evakuatsiya guruhining faoliyati ko'rsatilib, har bir obyektning jihozlash, hududga mos ravishda niqoblash hamda u yerda ishni tashkil etish bo'yicha taklif va tavsiyalar berildi.

Navbatdagi manzil – mustaqilligimizning 33 yillik bayrami arafasida foydalanishga topshirilgan Nukusdagi yangi harbiy shaharcha. Harbiy shaharchada Qoraqalpog'iston Respublikasi mudofaa ishlari boshqarmasi, yig'in punkti, Chaqiriluvchilarni harbiy-texnik mutaxassisliklar bo'yicha tayyorlash markazi hamda safarbarlik chaqiruvi rezervi batalyoni joylashgan bo'lib, eng zamonaviy va qulay sharoitlar muhayyo etilgan.

O'quv yig'in yakunida sohaga oid qo'shinlarda mavjud bo'lgan muammoli savol va murojaatlar tinglanib, ularning yechimi borasida takliflar ishlab chiqildi. Ilg'or harbiy xizmatchilar esdalik sovg'alar bilan taqdirlandi.

**Podpolkovnik
Timur NARZIYEV,
Shimoli-g'arbiy harbiy
okrug matbuot xizmati
boshlig'i**

Unda Mudofaa vazirligi harbiy okrug, qo'shilma, harbiy qismlarning zirhli tank, avtomobil va raketa-artilleriya xizmati boshliqlari, oliy harbiy ta'lim muassasalarining professor-o'qituvchilari, raketa-artilleriya qurol-aslahalarini saqlash omborxonalarini hamda zirhli tank qurol va texnikalarini ishlatish bo'yicha mas'ul shaxslar ishtirok etdi.

Hozirgi vaqtda zamonaviy harbiy harakatlarni jangovar texnikalarsiz tasavvur etib bo'lmaydi. Dushmanga katta talafot yetkazish, kuchli zarba berish harbiy texnikalar zimmasidagi muhim vazifa bo'lib qoladi. Ammo ushbu texnikalarning doimiy jangovar

shay va soz holatda ushlab turilishini ta'minlash, har xil ob-havo va hududlarda ishlatishning o'ziga xos bo'lgan tomonlarini inobatga olish, ularni doimo soz va xizmatga shay holatda tutish katta kuch, sarf-xarajatlarni talab qiladi.

Mudofaa vazirligi qo'shinlarida bu yo'nalishga alohida e'tibor qaratilib, so'nggi yillarda harbiy qism va muassasalardagi jangovar texnikalarni saqlash parklari, ularga texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash ishlarini olib borish joylari, texnika va qurol-yarog'ni saqlash omborlarida kapital ta'mir ishlari olib borilib, zamonaviy shart-sharoitlar yaratilmoqda.

Bir necha kun davom etgan yig'inida nazariy mashg'ulotlar bilan birga amaliy va ko'rgazmali mashg'ulotlar hamda nazorat-sinov mashqlari o'tkazildi. O'quv-uslubiy yig'in zirhli tank qurol-aslaha va texnikalar hisobini to'g'ri yuritish, ekspluatatsiya qilish, saqlash, texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash bo'yicha mas'ullarning nazariy bilim va amaliy ko'nikmasini oshirish hamda xizmat samaradorligini yuksaltirish maqsadida tashkil etildi.

Mudofaa vazirining o'rinbosari polkovnik Alisher Norboyev rahbarligida o'tgan o'quv-uslubiy yig'in Nukus garnizoni ma'naviyat va

ma'rifat markazida nazariy mashg'ulotlardan boshlandi.

Ma'ruzalarda ishtirokchilar tomonidan qurol-aslaha, o'q-dori va artilleriya qurollari, avtomobil hamda zirhli tank texnikalarini cho'l sharoitida jangovar qo'llashga tayyorlashning o'ziga xos xususiyatlari, dunyoda sodir bo'layotgan qurolli mojaralarda soha ta'minotiga oid omillar chuqur o'rganildi. Shuningdek, qurol-aslaha va harbiy texnikaga mavsumiy texnik xizmat ko'rsatishni tashkilatirish, qo'shinlarda yo'l-transport hodisalarining oldini olish bo'yicha mutaxassislarining tavsiyalari tinglandi.

Odam fitratidagi quvvat bilan dunyoni anglashga intilib, ilm ummonlariga tobora chuqur kirib borar ekan, XXI asr hududida ehtiyojlarini o'zi yaratgan vositalar, qurilma va uskunalar bilan qondira boshladi. Bir vaqtlar xabar yetkazish va aloqa qilishda chopar va kabutarlar xizmat qilgan bo'lsa, bugungi kunda ularning o'rnini axborot texnologiyalari egalladi. Ammo yangi asrda ham xabarchi qushlar haqidagi noyob ma'lumotlar kamyob bo'lsa-da, uchrab turibdi.

XABARCHI QUSHLAR

yigirma birinchi asrda

QAY BIRI TEZROQ VA ISHONCHLI?

Ma'lumot va xabarlarini manzilga qushlar tez yetkazadimi yo odam yaratgan uskunalar? Bu savol dunyo olimlarini qiziqtirgani bor gap.

Kabutar pochta bugun ham ahamiyatini yo'qotmagan.

2009-yilda Janubiy Afrikada o'tkazilgan tajriba shuni ko'rsatdiki, 4 Gb sig'imli ma'lumotni kaptarlar 100 km masofaga mahalliy ma'lumotlarni uzatish tarmog'idan tezroq yetkazdi. Kabutar xotira kartasini yetkazish uchun 2 soat vaqt sarfladi. Shu vaqtning o'zida tarmoq orqali ma'lumotlarning atigi 4 foizi uzatildi.

Bloggerlar hamjamiyatining vakili Jeff Gerlingning hisob-kitoblariga ko'ra, maxsus o'rgatilgan kaptarlar 500 mil masofada optik tolaga asoslangan zamonaviy gigabitli tarmoqlarga nisbatan ma'lumotlarni tezroq yetkazadi. Gerling bitta qush 1 Tb sig'imli uchta drayverni bemalol ko'tara olishini inobatga olib, shu xulosaga keladi.

Sent-Luisdan Yangi Shotlandiyaga pochta jo'natmalari bilan uchirilgan kabutarlar tahlili quyidagicha bo'ldi. Ma'lumotlarni drayverlarga nusxalash, kabutarning manzilga uchib borishi va kompyuterga qaytadan nusxalashga 6 soat-u 53 daqiqa vaqt ketdi. Gigabitli tarmoq orqali bir xil miqdordagi ma'lumotlarni uzatish uchun esa 10 soat-u 54 daqiqa vaqt sarflandi.

BRITANLAR TAJRIBASI

Yana bir tajriba 2010-yilda Angliyada o'tkazildi. Uning natijasiga ko'ra, kaptarlar 300 Mb sig'imli videotasvir yuklangan flesh-kartalarni

193 kilometr masofaga internetdan ko'ra tezroq yetkazdi. Qushlar topshiriqni 1 soat-u 15 daqiqada bajargan bo'lsa, bu vaqtda videotasvir 24 foiz yuklangan edi.

KABUTARNING ODOM VA INTERNETDAN FARQI

Bu tajribalarda bitta kamchilik kuzatildi. Internet tarmoqlari yordamida

ma'lumotlarning himoyalashida ishonchliroq. Ya'ni kompyuterdan ko'ra ko'p marta xavfsiz. Qiziq tomoni shundaki, inson omilidagi yomon xulq – hasad, shaxsiy manfaat, poraxo'rlik va boshqa illatlar qushlarning ishonchli yetkazuvchi ekanini tasdiq etadi.

Yana bir muhim jihat, internet tarmoqlari faoliyati uchun zarur vositalar, rasmiy hujjatlar kerak bo'ladi. Ammo gaplarimiz g'ayritabiiy bo'lsa-da, qushlarning hujjatsizligi, parvoz uchun ruxsatnoma talab qilinmasligi, istalgan mamlakat hududida uchishi mumkinligi va eng muhimi, ular har qanday ob-havo sharoitida manzilga uchib bora olishi olimlarni qiziqtirgan bo'lishi tabiiy.

DRONGA QARSHI BURGUT

Ma'lumotlarga ko'ra, 2016-yildan Niderlandiya politsiyasi burgutlarni uchuvchisiz uchish qurilmalarini tutishni o'rgata boshladi. Bunda asosan yirtqich qushlarning tabiiy ravishda uchuvchi jismga hujum instinkti inobatga olindi. Mashg'ulot paytida burgut panjalariga himoya qoplamalari kiydirildi,

uchuvchisiz uchish qurilmalariga bo'lsa go'sht parchalari joylandi.

2017-yilda fransuzlar ham golland hamkasblaridan o'rnak olib, to'rtta burgut bilan tajriba o'tkazib, ularga D'Artanyan, Atos, Portos i Aramis, deb laqab qo'ydilar. Ammo bu tajriba unchalik muvaffaqiyat keltirmadi.

Britanlar ham harbiy maqsadlarda foydalanish uchun yirtqich qushlarning ov taktikasini o'rganishga qaror qildi. "National Geographic" jurnalining yozishicha, tadqiqot davomida Oksford universitetining zoologiya bo'limi olimlari lochinlarga kichik kameralar va GPS-trekerlarni biriktirgan. Ularning yordami bilan ornitologlar yirtqichlarning o'ljaga qanday hujum qilishini aniq kuzatishga muvaffaq bo'ldi. Kuzatishlar shuni ko'rsatdiki, ov qilishda lochinlar mutanosib navigatsiya usulidan foydalanadi. Olimlar harbiylarga o'z ishlanmalaridan lochin taktikasi yordamida uchuvchisiz uchish qurilmalarini tutib oladigan dronlarni yaratishda foydalanishni taklif qildi.

MUXBIR KABUTARLAR

Yigirmanchi asrning 70-yillarida yapon jurnalistlari uzoq orollarga xizmat safarlari uyushtirganida, o'zi bilan pavroz qiluvchi "xodimlar"ni ham olib yurgan. Ular mobil aloqalar yo'q davrda tahririyatga muhim xabar va yangiliklarni kabutarlar orqali jo'natgan.

18 KUNDA 2 700 KM

2013-yilda xitoylik bir milliarder ajoyib qobiliyatga ega golland kaptarini sotib oladi: bu qush 18 kunda 2 700 km masofani bosib o'tadi.

AQSH TADQIQOTLARI

2019-yili AQSh Markaziy razvedka boshqarmasi bir qator hujjatlarni maxfiylik darajasidan chiqardi. Bu hujjatlarda sobiq SSSR hududida razvedka olib borish yoki u tomonga sensorli qurilmalarni yetkazib berishga mo'ljallangan xabarchi qushlar haqida ham ma'lumotlar bor. Xususan, odamlar uchun yopiq bo'lgan MRB muzeyida saqlanayotgan bo'ynida ko'chma fotoapparat bo'lgan kabutar surati ommaga e'lon qilindi. Fotokamera qush tanasiga bog'langan tasma og'irligi (5 gramm) bilan 40 grammni tashkil qilgan.

Aniq manzillar o'rtasida parvoz qilishi kerak bo'lgan kabutarlar bilan o'tkazilgan sinov natijalari MRBni qoniqtirmaydi. Sababi sinov vaqtida bir necha qush qimmatbaho kameralar bilan yo'qoladi.

1976-yilgi yana bir hujjat MRB sobiq SSSR hududida takroriy josuslik operatsiyasini o'tkazish dasturini ishlab chiqqanidan dalolat beradi. Shu yil o'tkazilgan dala sinovi natijasi maqsadga muvofiq emas, deb topilgan.

UCH YIL HIBSDA SAQLANGAN KABUTAR

Yana bir necha qiziqarli ma'lumotlar Hindiston, Pokiston va Xitoy bilan bog'liq.

2020-yilda ijtimoiy tarmoqlarda Hindiston

politsiyasi josuslikda gumon qilingan Pokiston kaptarini qamoqdan ozod qilgani haqida xabarlar tarqaldi. Xabarlarga ko'ra, 2016-yil oktabr oyida qo'lga olingan qush panjasida tahdidli maktub bo'lgan. Uch yil hibsdan saqlangan kabutarni tekshirish vaqtida hech qanday shubhali narsa topilmaydi. Kaptar pokistonlik Habibulla degan baliqchiga tegishli bo'lgan.

Kaptarning oyog'iga yozilgan raqamlarni munozarali hududda jangarilar uchun mo'ljallangan maxfiy kod bo'lsa kerak, deb o'ylashgan. Habibullaning aytishicha, qushlar poygasi chegaraoldi qishloqlarida juda ommalashgan, "mahbus" kaptar qushlar poygasi ishtirokchisi bo'lib, oyog'idagi raqamlar egasining telefon raqami ekan.

XITOIY KAPTARI HINDISTONDA

2023-yili Hindistonda yana bir xabar tarqaladi. Mumbay politsiyasi Xitoy foydasiga josuslik qilganlikda gumon qilib, bir kaptarni qo'lga oladi. Shundan so'ng qush sakkiz oy davomida veterinariya klinikasida saqlanadi. Uning oyog'idagi biri misdan, ikkinchisi alyuminiydan yasalgan ikkita halqa va patlaridagi xitoy yozuviga o'xshash belgilar qushning tutilishiga sabab bo'lgani aytiladi. Rasmiylar bu qushni xitoyliklar razvedka ma'lumotlarini yig'ish uchun yuborgan deb taxmin qilgan. Ma'lum bo'lishicha, bu qush Tayvan orolidan kaptarlar poygasida qatnashgan va u parvoz vaqtida yo'nalishdan chetga chiqib, tasodifan Hindistonga uchib kelgan.

Hayvonlarga nisbatan shafqatsizlikning oldini olish jamiyati shifokorlari uni 31-yanvar kuni qo'yib yuborgan.

XITOIY KAPTARI QOZOG'ISTONDA

2020-yil yanvar oyida Sharqiy Qozog'istonda qanot va dum qismida qizil rangda Xitoy iyerogliflari yozilgan kaptarlar paydo bo'lgani haqida xabarlar tarqaldi. Fuqarolar bu masala yuzasidan Katon-Qarag'ay milliy bog'iga murojaat qildi.

Ma'lum bo'lishicha, ilmiy bo'lim xodimlari 2015-yildan beri bunday qushlarni kuzatib, o'rganib chiqqan va bir nechta ilmiy maqolalarni nashr etgan. To'rt yil avval Bekalka qishlog'i aholisi o'lgan kaptarni topib oladi. Qushning o'ng oyog'ida qora rangdagi uzuk va gologramma bor edi. Chap oyog'ida kichik trapsmmitter

o'rnatilgandi. Qushning qanotlarida esa xitoy yozuvi iyerogliflari chizilgandi.

Bu haqda Qozog'iston Ekologiya vazirligining Yovvoyi tabiat qo'mitasi xodimi Saken Dildahmet shunday yozadi:

"Biz Xitoy kaptarlarini o'rganishni boshlaganimizda, ular haqiqatan ham juda muhim ma'lumotlarning tashuvchisi ekani ma'lum bo'ldi, ammo maxfiy ma'lumotlar emas, balki sportga tegishli ma'lumotlar".

Uning so'zlariga ko'ra, Xitoyda kaptarchilik rivojlanishi o'tgan asrning 90-yillarida iqtisodiy tiklanish boshlanishi bilan bog'liq. O'sha davrda bitta pitomnikdan boshqasiga uchish tezligi bo'yicha mamlakat bo'ylab musobaqalar o'tkazila boshlangan.

Bugungi kunda Xitoyda mikrochip, kaptarlarni aniqlash uchun skanerlar, elektron skanerli soatlar, shuningdek qushlarning joylashishini aniqlaydigan navigatorlar ishlab chiqarish yo'lga qo'yilgan.

Dildahmetning so'zlariga ko'ra, sport kaptarlarini yetishtirish bilan maxsus fermalar shug'ullanadi. Ulardan biri Urumchida joylashgan. Bu qushlar doimiy yashash joyidan 700 km uzoq masofagacha – chegara

oldidagi Olma-ota va Sharqiy Qozog'iston viloyatlariga uchib kelgan. O'tgan yili tutib olingan qushning qanotida "sport kaptari" so'zi va uning laqabi yozuvi bo'lgan.

SUN'IY KABUTARLAR

Xitoy nashrlarining yozishicha, mamlakatning kamida beshta viloyatida kuzatish uchun kaptar ko'rinishidagi dronlardan foydalaniladi, ularni oddiy kaptarlardan farqlash qiyin. Robotkaptarlar haqiqiy qushlar kabi qanot qoqadi, parvoz qiladi, pastga sho'ng'iydi. Uning haqiqiy qushga o'xshashi tufayli hatto tabiiy kaptarlar undan cho'chimaydi.

Mazkur uchar qurilmalar Sian shahrida joylashgan Shimoli-g'arbiy politexnika universitetida ishlab chiqarilmoqda. Har bir Dove droni kamera, GPS-datchiklar va ma'lumotlarni uzatish tizimi bilan ta'minlangan. Bundan tashqari, robotkaptarlar radarlardan ham himoyalangan. Bu sun'iy kaptarlardan mamlakat fuqarolari ustidan nazorat qilishda foydalanish hamda ularning bir qanchasini fuqaro aviatsiyasi ehtiyojlari uchun sotib olish rejalashtirilayotgani aytiladi.

Dove loyihasi ustida ish olib borayotgan muhandislar guruhi a'zosi Yan Vensinning so'ziga ko'ra, yangi texnologiya dalalarda sinovdan o'tkazilmoqda. "Ishonchimiz komilki, mazkur texnologiyadan yanada yirik miqyosda foydalansa bo'ladi. Unda fuqaro sohasida ham, harbiy sohada ham qator ustunliklar mavjud", deydi Vensin.

Xabarchi qushlarning bugungi kuni haqida hozircha shu gaplar.

Balki, yaqin kelajakda ular to'g'risida olamshumul xabarlarini o'qib qolsak, ajab emas.

Furqat ERGASHEV,
"Vatanparvar"

Kuni bosgan

cho'g'lar

Validayi muhtaramam
Boqiyaxon Rahmonberdi qizining
yorqin xotirasiga bag'ishlayman.

(Davomi. Boshi o'tgan sonda)

*Kitob varaqlaydi saksoningiz ham,
Sasingiz sehrini suyib kelar Haq.
Aqliyo degani Sizdirsiz, onam,
Sizdaylar jamlansa, yaraladi xalq...*

Sharofatning haj safariga ketgan eri Abdulaziz ham juda yorug'lik kun ko'rgani yo'q. U paytlar hozirgidek tayyor samolyot qayoqda? Katta bir karvonga qo'shilib, poy-u piyoda oy-oylab, ne mashaqqatlar ila haj ziyoratiga yetib borilardi. Haj amallarini ado etgach, Andijonda qolgan ikki farzandi, homilador ayolini o'ylab, yurtga qaytish taraddudiga tushdi. "Musofir bo'lmaguncha musulmon bo'lmaydi" degan hikmatli naql rost ekan. Saudiyaga borguncha avval Qashqar, Afg'oniston, keyin Pokiston, Turkiya mamlakatlarida ko'p mashaqqatlar chekkan bo'lsa, qaytish safari undan ham og'irroq bo'ldi. Qay yurtda bir yil, qay birida olti oylab qolishga to'g'ri keldi. Nihoyat, Afg'onistongacha yetib kelganda Vatanga o'tishning sira iloji yo'qligi ayon bo'ldi. Shundoq chegaradan o'tsak... uyog'i O'zbekiston deya ko'p umidlanshdi. Ammo chegaralar tamoman berkilib, odam tugul chumolini o'tkazish ham mumkin bo'lmaydigan kunlar kelgan edi. Baribir umidini uzmagani Abdulaziz imkon topilar, deya Afg'onistonda yetti yil qolib ketdi. Bu yetti yilda yer bilan tillashish ilmini olgani uchun bo'sh yotgan yerda kattagina bog' yaratib, yerli aholi orasida ancha tanildi. Odamlar orasida bu joy "Musofirbog'" nomini oldi.

O'zbekistonga o'tishning mutlaqo iloji yo'qligi ayon bo'lgandan keyingina Abdulaziz bu katta bog'ini o'sha joydagi qo'shnilariga qoldirib, "musofirlik peshonamda hamon shu kun bitilgan bo'lsa, Payg'ambarimiz Muhammad Mustafo sollallohu alayhi vasallam yashagan Madina shahrining musofiri bo'lay", deya yana Saudiya Arabistoniga qaytishga qaror qildi.

Sarsonliklar ichra qirq yoshdan o'tgunicha Andijonda qolgan oilasidan umid uzmay, tulday yashadi. Yillar o'taverdi. Hayot doim ham sening istaklaringga bo'sunavermas ekan. Taqdir taqozosi bilan qirq yoshdan o'tganida hamrohlar maslahati bilan safardosh bir qarindoshining o'zidan ancha yosh qiziga uylandi. Yosh Mahbubaxon unga sakkiz farzand tug'ib berdi. Bittasi vafot etib, yetti nafarini tarbiyalab, voyaga yetkazdilar. Eng katta orzusi Madinay munavvarada yashash bo'lgan bu e'tiqodi baquvvat odamga turli sabablar bilan o'zi niyat qilgan Madinaga yetish nasib qilmay, Saudiya Arabistonining Toif shahrida manzil-makon qildi. Ammo ayoli Mahbubaxonga "Madinay munavvarada yashasam, vafot etganimda muborak boqiy qabristoni so'nggi manzilim bo'lsa", degan orzusini ko'p aytardi. Shunda ayoli:

– Niyat qilaversangiz, albatta, orzuingiz ro'yob topadi, Xudo har mushkulni yechuvchi, sidqidildan qilingan duoning ijobatini berguvchi qudrat egasi axir, – deb yupartardi.

Abdulazizning yoshi ulg'ayganimi yoki darbadarliklar horitdimi, birmuncha vaqt Toifda ishlari

yurishmay qoldi. Shunda ayoli Mahbubaxonning chevarligi asqatdi. Qo'ligul Mahbubaxon shu qadar bejirim liboslar tikardiki, uni Toifdagi barcha do'kondorlar jon deb qabul qilardi.

– Qizlarim ham yonimda ish o'rganib, sotish uchun tayyor liboslar ancha ko'payib qoldi. Madinay munavvarada vatandoshlar ko'p, derdingiz. Borib ular bilan aloqa bog'lasangiz, yomon bo'lmasdi, sayyohlari ko'p shaharda savdo yaxshi bo'ladi, – deya maslahat soldi bir kuni ayoli.

Madinaga borishni hamisha orzu qilib yurgan Abdulaziz ota uchun bu maslahat juda yoqib tushdi. Muborak bu shaharda istiqomat qilayotgan andijonlik hamyurtlar bilan shu taxlit tanishib, andijonlik Muhammadali o'g'li Ibrohimjon bilan ayniqsa qadrdonlashib oldi. Shunday qilib, Toif-u Madina shahri o'rtasida bordi-keldilar boshlanib ketdi.

Ibrohimjon otasi Muhammadali mudarris vafotidan keyin o'gayligini sira bildirmagan onasi Umriniso va uka-singillariga bosh bo'lib, oila boshqaruvini zimmasiga olgan edi. Toiflik Abdulazizni otaday ko'rib, ko'p holda undan maslahatlar olib yurdi. Yillar o'taverdi. Dadasining vafotida sakkiz yosh bo'lgan inisi Husayinbek allaqachon uylanish yoshiga yetdi. Ibrohimbek endi Husayinbekni uylash taraddudiga tushgani haqida qadrdoni Abdulaziz otani boxabar etdi.

– Vatandosh do'stimning o'g'li mening ham o'g'lim. Ishni boshlayvering, nima yordam zarur bo'lsa, men tayyorman, – dedi u.

Abdulaziz otaning bu tantiligi Ibrohimjonga kuch-quvvat bag'ishlaganday bo'ldi. Shu kuniyiq oila a'zolarini jamladi.

– Toiflik qadrdonimiz Abdulaziz otaning qiziga sovchi bo'lsak, nima deysizlar? – dedi u katta singillari Malikaxon va Sa'diyaxonga. – Abdulaziz vatandoshning ayoli juda qo'ligul chevar. Qizlarini yoniga olib, Toif-u Madina do'konlariga liboslar yetkazib turadi. Qolaversa, Abdulaziz otaning Madinay munavvara bilan bog'lanish istagi shu qadar kuchliki, o'ylashimcha, bizning sovchiligimizni juda mamnun qabul qiladilar.

Bu taklif onasiga ham, singillari va kuyovlariga ham ma'qul keldi. To'y bo'lib o'tdi. Andijonlik ikki musofir oila qatida Husayinbek va Naimaxondan iborat yana bir andijonlik yangi oila paydo bo'ldi.

Olti farzandining beshinchisi bo'lmish Naimaxonning Madinay munavvarada istiqomat qilayotgan andijonlik vatandoshiga kelin bo'lishi Abdulaziz otaning hayotida muhim bir burilish yasadi, desa ham bo'ladi.

Payg'ambarimiz sollallohu alayhi vasallamning tarixiy masjidleri, muborak ravzalari joylashgan bu ulug' shaharda yashash uning yurak tubidagi hech ketmas orzusi edi. Shu qudachilik sabab Madinay munavvaraga tez-tez kelish, shu yerlik vatandoshlar bilan yanada yaqinroq bo'lish osonlashdi. O'g'il-qizlarining barini uylab-joylab bo'lgandan keyin esa ayoli Mahbubaxon bilan Madinaga ko'chib keldi. Bir necha yil shu yerda yashab, vafot etdi. O'zi orzu qilganidek, ulug'vor boqiy qabristoni uning so'nggi manzili bo'ldi.

1992-yil, iyul. O'zbekiston Respublikasi o'z mustaqilligini e'lon qilganidan so'ng o'tgan bir yildagi juda ko'p yangiliklarning biri qatag'on yillari Vatanni tark etishga majbur bo'lgan musofirlarning yurtga qaytishi uchun imkon berildi. Bunday yangilikni o'n yillab kutib yurganlarning yuragiga quvonch o'rimaladi.

Madina shahrida istiqomat qilayotgan Husayinbek Muhammadali o'g'li ham opasi va turmush o'rtog'i bilan bir paytlar Andijonning Hakan qishlog'idan ketib, Saudiya Arabistonida qo'nim topgan qaynotasi Abdulaziz otaning qadim xonadonini izlab keldi. Hakan qishlog'i hududiga kirib qo'ngan birinchi uchragan odamdan Jahongirbek Abdulaziz o'g'li xonadonini surishtirishdi.

– Rahmatli qaynotamning ismi Abdulaziz edi, – salom-alikdan so'ng gap boshladi Husayinbek. – Jahongirbek degan o'g'li qolgan bu yerda. Aytishlaricha, hovlisida keksa olmurut daraxti bo'lgan ekan. Olmurutli hovli, desa, hamma taniydi, der edilar. – Avvalo, xush kelibsizlar, inim! – dedi yoshi ulug'ligi yuz-ko'zidan sezilib turgan kishi. – Olmurutli hovli dedingiz-a?

– Ha, ha, – umidlandi Husayinbek.

– Olmurutli hovli haqida eshitganim bor. Keyingi vaqtda kamyob bo'lib ketgan bu daraxtning meva, hatto shoxi ham dorivor deyishadi. Kimning tomog'i og'rib qolsa, o'sha hovliga borib, mevasi yoki shoxidan olib kelib, sutga qaynatib ichadilar. Biznikilar ham bir necha marta bu hovlidan najot tilab borgan. Ammo bu hovli Jahongirbek emas, Abdumannob va Yorqinbek deganlarniki edi. Qani, boraveraylik-chi, balki men bilmagan Jahongirbek bordir.

Mehmonlarni Yorqinbek otaning o'zi kutib oldi. Voqea oydinlashib, madinaliklar izlagan hovli aynan shu ekani ma'lum bo'ldi. Abdulaziz ota safarga ketgan kunlarda ayolining qornida qolgan o'g'il Yorqinbek bo'lib chiqdi.

– Men singlingizman, – dedi o'zini Naimaxon deb tanitgan suluvgina ayol. – Bu kishi Husayinbek, mening turmush o'rtog'im, sizning kuyovingiz.

Xotiralar so'zlandi, sog'inchlar aytili. Bir-biridan juda olis ikki davlatning ko'ngillari bir-biriga juda yaqin odamlari – aka-singil-u amma-jiyanlar goh yig'lab, goh shukrona keltirib, diydorlashdilar.

– Sizni dadam rahmatli jahon kezzan kunlarimda tug'ilgan bolam, deya Jahongirbek deb yurardi, akajon, – dedi Naimaxonim.

– Onam esa "dadasining qaytar yo'llari yorqin bo'lsin", deya ismimni Yorqinbek qo'ygan ekan, – dedi mehmonning "aka" deganidan bir to'lqinlanib olgan Yorqinbek. – Onam Sharofatxon dadamiz ketganidan keyin biz uchov farzand bilan juda qiyalib yashadi. Aslida o'sha davrlarda hamma uchun ham yashash oson bo'lmagan. Ayniqsa, yurtdan ketib qolgan dadam kabilar "boy unsurlar" degan yorliq bilan qora ro'yxatga tushganlari uchun ham ularning bolalari, qarindosh-urug'lariga juda qiyin bo'lgan. Onam "boy unsur"ning xotini bo'lgani uchunmi, ishning eng

og'iri, pulning eng ozi tegardi bizga. Kunduz dalada paxta terib, tunda ko'sak chuvirdik. Hukumatdan biror yordam, yaxshilik kutishdan bebahra ishlardi onam. Uning o'ta irodali va mehnatkashligidan tashqari dadamizga bo'lgan sadoqati ham juda ulug' edi. Men buni dadamizni hamisha hurmat bilan eslashi, bizga uning yaxshi fazilatlarini so'ylashdan sira charchamasligidan bilardim. Onamning hikoyalarini eshitaverib, dadamni ko'rmagan bo'lsam ham, akam Abdumannob va opam Davlatxon kabi ularni yaxshi ko'rib, sog'inib ulg'aydim.

Besh o'g'il, uch qizni tarbiyalab voyaga yetkazgan Yorqinbek otaning farzandlari Naimaxonimni "ammajon", deb izzatladilar. Uzatilgan qizlar Nasibaxon, Hafzaxon va Zuhaxonlarning har biri bir kundan uylariga chaqirib, mehmon qildi.

Yorqinbek otaning to'liqlanib aytgan hikoyalari Naimaxonning emas, Husayinbekni ham hayajonga soldi. O'zining dadasi va Andijondagi qarindoshlari haqida avvalgidan ko'proq o'ylay boshladi. "Ular bilan men ham albatta, uchrashaman", deya ko'ngliga tugib qo'ydi. Qaynog'asi Yorqinbek bilan maslahatlashib, dadasining jiyanalari Boqiyaxon va Muhammadxonning, yana bir-ikki qarindoshlarining manzil-makonini surishtirdi. Ularni tanigan bir odamga Madina shahridagi uy va telefon raqamlarini berib qo'yishni iltimos qildi.

Bu galgi uchrashuvlar rafiqasi Naimaxonning qarindoshlari bilan bo'lsa, keyingi tashrif albatta, o'z yaqinlari bilan bo'lishini ko'ngliga tugdi.

"Ulug' Rossiya"ga "o'z ixtiyori" bilan qo'shilgan paytda O'zbekiston aholisining bor-yo'g'i ikki foizigina savodli edi xolos". Bu gap - O'zbekistonga yil sari emas, kun sari oyog'i o'rnashib borayotgan sho'rular hukumatining yolg'on matoga o'ralgan axboroti edi.

Ammo Sharqning ilm-u ma'rifati dunyoni lol qoldirgan allomalar Vatani ekanini olam yaxshi biladi. Axir IX-X asrlar allomalarini jamlagan Xorazm Ma'mun akademiyasi faoliyati "Ikkinchi Renessans"-ni boshlab bergani bilan mashhur bo'lgani hammaga ayon-ku.

O'zbekistonni mutlaq mustamlakaga aylantirish uchun jon-jahdi bilan kirishgan sho'ro tuzumining eng katta qo'rquvi ham tafakkuri keng ilmlilarning ko'pligi edi. Shu qo'rquv bois elning ziyoli qatlamini yo'qotish payiga tushgandilar.

Bosqinchilarning qatliom qatag'onlari tobora chuqurlashib borardi. Sho'rular dahosi V. Leninning "Din xalq uchun afyundir", degan kaltabin shiori ostida

masjidlar faoliyati keskin qisqartirildi. Ilm peshvolari esa turli tuhmat va nohaq ayblovlar bilan qamoqqa olinib, uzoq Sibirga surgunlar boshlanib ketdi.

Shahar militsiyasida kichik bir vazifada ishlovchi Mirzaqosim Rahmonberdi qori dadani juda hurmat qilar, yoppa qatag'onidan uni asrash uchun goh-goh uni xufiya rejalaridan ogohlantirib turardi. Axir Andijonning har besh xonadonidan birida islom ilmi namoyandalari bor edi-da. Ularning ko'pchiligi allaqachon hibsga olinib, surgunga haydalib ham bo'lgani achchiq haqiqat edi.

Rahmonberdi otaning keyingi eshitgan xufiya xabari o'zi, o'g'li Abdulaziz, inisi Muhammadali va uning o'g'li Ibrohimjonlarning ham hibsga ro'yxatiga olingani haqida bo'ldi.

- Aholining ziyoli qatlamiga qaratilgan zulm, musibat yoyilib boryapti, yurtni tark etishdan boshqa iloj yo'q shekilli, - dedi Muhammadalini maslahatga chaqirgan akasi.

- Shunday, menimcha ham shoshilmasak bo'lmaydi, aka.

- Yaxshisi, ertagayoq tunda yo'lga chiqinglar, zulmkorlarning "quloq" qilish surgunida musofirlik aziyatini chekib, xo'rlikda kun ko'rgandan ko'ra kulfat yog'ilgan yurtni vaqtincha tark etgan ma'qul.

- Siz-chi?

- Men ketolmayman. Oysha kelinoyingiz og'iroyoq, Boqiyaxon qizim esa bor-yo'g'i to'qqiz yoshda. Qochqin kunlar mashaqqatlariga chidashi qiyin. Yaxshisi, o'g'lingiz Ibrohimjon va shogird jiyaningiz Abdulazizni olib, siz yo'lga tushing. Ularga bosh bo'ling, bu ikki iste'dodli zurriyotimizning ilmi ham, yosh umri ham isrof bo'lmasin. Sizga ishonaman.

- Sizni yolg'iz qoldirolmayman, aka.

- Inim, hozir tortishadigan payt emas. So'zimni ikki qilmay, safar taraddudini ko'ring. Ikki o'spirinni sizga, sizni esa Xudoga topshirdim.

Davr esa kundan kun qatag'on zarblaridan sinib borardi. Ukasi va o'g'lini qochirib yuborgan Rahmonberdi qori allaqachon qora ro'yxatga tushgan, uni hademay hibsga olishlari aniq bo'lib qolgandi.

Jonday jigarlari va o'g'lini qatag'onidan qutqarib, eson-omon safarga kuzatib olgan Rahmonberdi ota endi ayoli va qizini baloli kunlardan asrash haqida o'ylay boshladi.

Peshin namozini o'qib qaytdi-yu, ayoli Oyshaxonga tansiqroq taom tayyorlashni buyurdi. Kechki tanovuldan keyin esa homilador ayolini vaziyatdan voqif etib, oy-kuni yetib farzandi tug'lsa, ismini Muhammadxon qo'yishni tayinlab, dedi:

- Aytishlaricha, ilmlilar, boylar "xalq dushmani" degan yorliq ostiga olingan ekan. Men tufayli sizga va tug'ilajak farzandimga ham aziyatlar kelishi tayin. Meni to'g'ri tushuning. Sizdan roziman, siz ham rozi bo'ling. Boshingiz ochiq, nikohimdan chiqardim sizni.

Oysha ona vaziyatlar zalvaridan boshi berk ko'chaga kirib qolgan, ilojsizlikdan majbur reja tuzib, xotiniga taloq bergan, so'zlayotganida ko'zlari afsus-nadomatga to'la erini to'g'ri tushundi. U ham yig'ladi. Ertasiga er-xotin ajrashganini ayolning keyingi xavfsizligi uchun atayin bir-ikki qo'shniga oshkor qildilar. Oyshaxon ota uyiga qaytdi.

Qizining dabdurustdan ko'ch-ko'roni bilan uyga qaytishi Ro'ziboy halfani dovdiratib qo'ydi.

- Qizingiz biror yoqmaydigan fe'l qilibdimi?

- Bu haqda indamadi. Yaxshilik bilan javobimni berdi, deydi, - sekin so'zladi ayoli.

- Bunaqasi ketmaydi, - yuzida g'azabi aks etdi uning.

- Ertaga o'zim borib gaplashay. Qizimizning ikkinchi ro'zg'oridan ham qaytib kelishi menga ma'qul emas. Mahalla-ko'y nima deydi? Siz-u men el ichida qanday bosh ko'tarib yuramiz? "Hammaga dars o'qigan Ro'ziboy halfa yolg'iz qiziga tarbiya berolmabdi", degan isnodni ko'tarolmayman. Yo'q, chaqiring Oyshaxonni. Oilasini tiklaymiz.

Oyshaxon yig'lamsirab turib bo'lgan voqeani aytib berdi. Yurtdagi notinchliklardan o'zi ham xabardor Ro'ziboy halfaning taqdiriga tan berishdan boshqa iloji qolmadi.

- Bo'пти, unda o'ksinmang, qizim. O'zi biz bilan qolgan Mahbuba qizingiz sizni sog'inib yig'laydigan, ovqat yemay, uyga kirib oladigan odat chiqargandi. Bir qaraganda, kelganingiz yaxshi ham bo'ldi. Biz ancha keksayib qoldik. O'g'lim Madaminjon hali yosh. Unga ham bizdan keyin siz g'amxo'rlik qilasiz, - deb o'zini ham, qizini ham yupatganday bo'ldi.

- Umringiz uzun bo'lsin, dadajon, - Oyshaxon ro'molining uchini ko'ziga bosib, tashqariga yo'maldi.

Yo'q. Ro'ziboy halfaning umri uzun bo'lmadi. Keyingi kunlardagi xijolatliklar, xastaliklar sababmi, bir yilga yetmay olamdan o'tdi. Bir umr inoq, ittifoq yashagan ayoli ham erining vafotidan o'n sakkiz kun o'tib, bandalikni bajo keltirdi. Oyshaxon yetti oylik go'dagini quchoqlab, ukasi Madaminjon-u undan bir yosh kichik qizi Mahbubaxon bilan qaqshab qolaverdi.

(Davomi bor)

Zamira RO'ZIYEVA,
O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a'zosi

IKKI ORZUM BIR KUNDA USHALDI

Maqsadi aniq insonning qadami shaxdam bo'ladi. Izlagan imkon, xohlamagan esa bahona topishi barchamizga ayon. Hayot yo'llarida turli to'siqlar chiqsa-da, maqsadni emas, unga boradigan "yo'l"ni o'zgartirganlar bugunning qahramonlari. Ular kam gapirib, amalda ko'proq ishlarni qilishga qodir insonlardir.

Ikki xorijiy tilda bemaol so'zlasha oladigan harbiylarning ham borligi meni ikki karra hayratlantirardi. Demak, barchasini uddalasa bo'larkan, deya o'zimga motivatsiya olardim. O'qishga va jismoniy mashg'ulotlarga bo'lgan ishtiyoq kuchaya boshladi. Uyga qaytgan zahoti qo'limga kitob olib, o'qishga kirishib ketardim. Men aqlan va jismonan kuchli bo'lishim kerak, degan fikr o'sha harbiy akalarimga havas qilib o'zimga singdirgan edim. Harbiy qismga qilingan sayohatlarim ko'p bo'lgan. Har safar borganimda harbiylik kasbiga bo'lgan qiziqish yanada kuchayaverardi.

Harbiy xizmatchilarning yangi xizmatni o'tash joylari, jumladan iqlim sharoitlari og'ir bo'lgan uzoq garnizonlarga ko'chib o'tishi natijasida ularning farzandlari ta'lim muassasalarini doimiy ravishda o'zgartirib turishiga to'g'ri keladi, bu esa ular olayotgan bilimlar sifatiga o'z ta'sirini ko'rsatadi. Podpolkovnik Hojiakbar Ahadovning farzandi Sherali Abdujalilovga bu holat juda yaxshi tanish, uning taqdirida ham ana shunday voqealiklar yuz bergan. Shunday bo'lsa-da, bilimlarni puxta egallashga intilgan Sherali oliy harbiy ta'lim muassasasiga o'qishga kirib, ayni keuz 3-bosqichda tahsil olyapti.

Bolalik

Maktabda o'qib yurgan kezarimni ko'p eslayman. Bitta maktabda oxirigacha o'qish imkoni bo'lmagan. Hatto boshqa maktabda o'qimayman, deya ota-onamga xarxasha qilgan kunlarim bo'lgan. O'g'il bolalarda moslashish qiyinroq kecharkan. Chunki notanish

muhit, begona ustozlar, begona sinfdoshlar... Har bir joyning o'ziga yarasha liderlari bo'ladi. Ular bilan til topishib ketish vaqt talab qiladi. Bu orada fanlarni ham o'zlashtirish kerak. O'qituvchilarning dars berish usullari ham turlicha. Xullas, shunday holatlar sabab maktabimni ko'chirishlariga qarshi bo'laverardim. Bolalik qilganman, harbiy xizmatchi bo'lgani bois xizmat faoliyatini turli joylarga ko'chirish otamga bog'liq emasligini tushunmaganman. Bugun o'sha davrlarni eslab, xursand bo'laman. Yurtimizning

turli go'shalarida mening sinfdoshlarim bor. Ularning aksari bilan haligacha bog'lanib, hol-ahvol so'rashib turamiz.

Harbiy akalarimga havas

Dam olish kunlari bolalar istirohat bog'iga borgan bo'lsa, otam meni o'zi xizmat qilayotgan harbiy qismga olib borardi. U yerda harbiylarning texnikalar bilan ishlashini kuzatish menga zavq bergan. Barcha harbiy akalarim menga mehribonlik ko'rsatib, xohishlarimga yo'q demas edi. Shunda otam bo'ysunuvdigi

harbiylarning har biriga alohida to'xtalib, ularning kuchli tomonlarini, qahramonligini aytib berardi. "Agar sen ham mana shu akalaringdek bo'lishni xohlasang, sport bilan muntazam shug'ullanishing maktabda doim a'lo baholarga o'qishing kerak", deganlari hech esimdan chiqmaydi. Otam hikoya qilayotgan harbiy xizmatchi akalarning harakatlarini katta hayajon, ishtiyoq bilan kuzatardim. Haqiqatan ham ular kuchli, o'z ishining ustasi edi.

Hikoya boshqa harbiy xizmatchi haqida boshlanganida navbatdagisini kuzatardim.

Ushalgan orzu

Bolaligimdan harbiy xizmatchi bo'lishni va otam bilan bitta joyda xizmat qilishni orzu qilardim. Yaxshi niyatda boshlangan har ishda xayr bo'larkan. Bugungi kunda ikki orzum ham ushaldi. Otam faoliyat yuritayotgan Chirchiq oliy tank qo'mondonlik-muhandislik bilim yurtining 3-bosqich kursantiman. Bilim yurtida yaratilgan shart-sharoitlar a'lo darajada. O'quv xonalarning zamonaviy trenajyorlar bilan jihozlanganligi hamda malakali mutaxassislar tomonidan berilayotgan bilimlar kelajakda malakali ofitser bo'lib yetishishimda asos bo'lib xizmat qiladi.

Hammaga ham nasib etavermaydigan imkoniyatga ega bo'lishimga sababchi bo'lgan otamga rahmat aytaman. Men ham xuddi otam singari Vatanimga sadoqat bilan xizmat qilishga va'da beraman!

Sherzod SHARIPOV,
"Vatanparvar"

Malaka

O'QUVCHILAR TARBIYASIDA MUHIM OMIL

Surxondaryo viloyatidagi umumta'lim maktablarining chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani o'qituvchilari ishtirokida bir kunlik o'quv-uslubiy yig'in o'tkazildi.

Termiz shahridagi 1-ixtisoslashtirilgan maktab-internatida bo'lib o'tgan ushbu tadbir Janubi-g'arbiy maxsus harbiy okrug tasarrufidagi qo'mondonlik, Termiz harbiy prokuraturasi va Surxondaryo viloyati mudofaa ishlari boshqarmasi bilan hamkorlikda tashkil etildi.

Unda Prezidentimizning 2022-yil 2-martdagi "Vatan

tayanchi" bolalar va o'smirlar harbiy-vatanparvarlik harakati faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi hamda Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 8-noyabrdagi "Ta'lim muassasalarida chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlikni tashkil etish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi

qarorlarining mazmun-mohiyati yetkazildi. Bundan tashqari, mazkur fan o'qituvchilariga dars mashg'ulotlarini o'tkazish metodikasi va unga qo'yilgan talablar hamda chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani rahbarlarining malakasini oshirish tartibi to'g'risida zarur ma'lumotlar berildi.

Kunning ikkinchi yarmida Mudofaa vazirligining tashabbusi bilan yaratilgan yangi namunadagi harbiy-vatanparvarlik targ'ibot o'quv sinfi (chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani xonasi)ni jihozlash tartibi, AK-74 qurolining tasnifi, taktik-texnik xususiyatlari hamda saf nizomi bo'yicha amaliy mashg'ulotlar o'tkazildi.

Tadbirda umumta'lim muassasalarida chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fani mashg'ulotlarining sifatli va samarali olib borilishi o'quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda muhim omil ekani ta'kidlandi.

III darajali serjant Akbar AHMEDOV
Termiz garnizoni

NOMLAR QA'RIDAGI HAQIQATLAR

Xalq yoki millat kecha tug'ilib, bugun Yer yuzida paydo bo'lib qolmaydi. Biron-bir elat xalq tarixining intihosi bo'lishi mumkin (masalan, Amerika hindularining ayrim urug'lari Yevropa mustamlakachilari tomonidan batamom qirib tugatilgan). Ibtidosi esa moziyning aql bovar qilmas va shuur ilg'amas darajadagi chuqur qa'rida bo'ladi.

Kishilik jamiyati taraqqiyoti tarixidan ma'lumki, muayyan xalq yashash hududi, til xususiyatlari bir-biriga yaqin bo'lgan ijtimoiy jihatdan mushtaraklashuvi va qovushib ketuvidan tarkib topadi. Biron falokat ro'y bermasa yoki Amerika qit'asidagi hindularni qirgandek, qasddan qirib tashlamasa, hech bir qabila yoki el-elat izsiz yo'qolib ketmaydi. U boshqa bir nom ostida yoki biron xalq tarkibida yashashni davom ettiradi. Bunga tarixda

misollar juda ko'p. Eramiz boshlarida Apennin yarim orolida favqulodda qobiliyatli lotin qabilasi yashagan. Lekin Yer yuzida hozir lotin nomli xalq yo'q. Ular Rim imperiyasi hududidagi shimoldan ko'chib kelgan germanlar (varvarlar) tarkibiga singib ketganlar. Binobarin, Apennin yarim orolidagi italyan xalqi tarkibida yashamoqdalar. Shuni alohida qayd etish kerakki, lotinlar Yer yuzida o'z nomini abadiy

qoldirganlar. Ularning yozuvi hamon lotin alifbosi deb yuritiladi. So'zlari atamalar sifatida ilm-fan va san'at sohaslarida qo'llaniladi, Yer kurrasidagi butun boshli materikning nomi Lotin Amerikasi deb ataladi. Lotinlar Yevropaning shimolidan bostirib kelgan german qabilalarini ularning nutqiga qarab varvarlar deyishgan. Ularning bu oddiygina so'zi ham (varvarizm) sotsiologik termimga aylangan. "Varvarizm" atamasi hatto tilshunoslik sohasiga ham kirib borgan.

Xalqlarning nom olish tarixlari juda ham qiziq. Masalan, rus xalqining nomi daryo nomi bilan bog'liq. Ros-Dnepr daryosining irmog'i. Dastlab bu nom atrof-hududga nisbatan ishlatilgan. Bora-bora shu atrofda yashovchi sharqiy slavyanlar ros deb atala boshlagan, Novgorod, Moskva, Suzdal, Yaroslavl va Vladimir knyazliklarining knyazlari o'rtasida o'zar, "Ulug' knyaz" nomini olish uchun muttasil kurash borar edi, "Ulug' knyaz" degan nomga ko'proq Moskva knyazi sazovor bo'lar edi. Mana shu kurashlar na territorial tafovutlar tufayli sharqiy slavyanlarga nisbatan "velikoruss", "maporuss", "beloruss" kabi atamalar paydo bo'lgan. Bu knyazliklarning chekkasida yashovchilar esa "ukrainlar" deb yuritila boshlagan. Ya'ni "у края" (chekkada), "открытны" (chekkaliklar) hozirgi Ukraina xalqining nomiga aylangan "Kiyev Rusi" atamasi esa keyinchalik tarixchilar tomonidan to'qib chiqarilgan nomdir. Sharqiy slavyanlar Ivan Grozniy zamonidan boshlab "rus" degan nom olgan.

O'zbek urug'i

Dastlab bu nom turkiy urug'larning biri qatorida Mahmud Koshg'ariyning "Devon-u lug'atit turk" (XX asr) asarida tilga olinadi. Mo'jor (venger) geografi va tarixchisi Herman Vamberining yozishicha, 1150-yillarda oid siyosiy ma'muriy hujjatlarda ham "O'zbek" atamasi uchraydi. Mo'g'ullar bosqinidan keyin (XIII asr) o'zbek elati tarix maydoniga chiqadi, ya'ni butun Turon yurtining siyosiy-ma'muriy, harbiy va madaniy hayotida faol qatnasha boshlaydi. Oltin o'rda hukmdori O'zbekxonga shu urug' nomi ism qilib qo'yilgan. Ba'zi tarixchi olimlar o'zbek xalqi tarixini O'zbekxon nomi bilan bog'lamoqchi bo'ladi. Vaholanki, O'zbekxongacha ham o'zbeklar bor edi. Xonning ota-onalari faxrlanib, farzandiga "O'zbekxon" deb ism qo'yganlar. Xalq nomi bilan bolaga ism qo'yish Sharq xalqlari uchun yangilik emas (Qozoqboy, Qirg'izboy, Nayman ena, O'zbekoyim, Sartboy va boshqalar). Amir Temur zamonida O'rusxon degan lashkarboshi bo'lgani tarixiy manbalarda qayd etilgan. Shayboniyxon beklaridan birining ismi ham O'rusbek bo'lgan.

Keldilar borcha O'rusbek qoshiga, Bo'ldilar chokar aning xizmatiga.

Tarixda shunday zamonlar ham bo'lganki, el-yurt ma'lum bir hukmdorning yoki sulolaning nomi bilan ham yuritilgan. O'ktoy ulusi, Jo'ji ulusi va hokazo. Ba'zi manbalarda o'zbek tilining chig'atoy tili, o'zbek adabiyotining chig'atoy adabiyoti deyilishi ham shundandir.

Mehnat-u musibatda kishilar birlashadilar, mo'g'ullar asorati vaqtida o'zbek urug'-qabilalarining yaqinlashib ketishi tezlashdi. Siyosiy-ma'muriy harbiy ishlarda o'zbeklarning ta'sir doirasi kuchaygach, o'zbek tili turkiy ellar o'rtasida yetakchi tilga aylandi.

Amir Temur zamoniga kelib chig'atoy ulusi doirasi kengaydi. Turon, Xuroson hayotining barcha sohaslaridagi mavqei kuchaydi. Uning tili ham Volga bo'yidan to Hindistongacha, Kaspiy dengizidan to Xitoygacha cho'zilgan. Muhammad Shayboniyxon dargohida malik-ul shuaro bo'lgan Muhammad Solih uning haqida quyidagilarni yozadi:

Ul kishi bordur Shayboniyxon,
Holi Shayboniydur-u Mahdiyi zamon.
Holi oning yeri Turkistondur,
O'zbek eliga muazzam xondur.
Xon Abulxayrg'a farzand erur.
Johining shohiga payvand erur.

Abulxayrxon kim edi?
Abulxayrxon (1412-1468) Muhammad Shayboniyxonning bobosi edi. U o'zbeklar xonidir, Shayboniy tuyusdan davlat tepasida paydo bo'lib qolgan yo'q. Shu o'rinda "sort (sart)" istilohi xususida: "sort" juda qadimiy so'z, sanskrit (qadimgi hind) tilida shaharda istiqomat qiluvchi, hunarmandchilik va savdogarlik bilan shug'ullanuvchi kishi degan ma'noni anglatadi. Alisher Navoiy o'zining ikki o'zbek fors-tojik tillarini qiyoslashga bag'ishlangan "Muhokamat ul-lug'atayn" asarida sort so'zini keltiradi. Muhammad Solih ham o'zining "Shayboniyнома" dostonida sort so'zini ishlatgan. Marv qo'rg'onini ishg'ol etish manzarasini tasvirlar ekan, yozadi:

Kimki oning bila borib erdi,
Borcha bir yo'li urushqa kirdi.
Vahmdin sort chiqa olmadi hech.
Ko'chaband ichra, bas-e ayladi pech.

Tutqich bermay zamonlar o'taveradi, davr-u davron surib hukmdorlar, o'zini ma'qullatib turli tuzumlar ham o'taveradi. Xalqlar esa u yoki bu nom bilan hamisha yashayveradi.

Xosiyat BEKMIRZAYEVA,
filologiya fanlari bo'yicha
falsafa doktori

Huquqiy profilaktika

O'RGANISHLAR davom etmoqda

O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokuraturasi tomonidan Toshkent viloyatida o'rganishlar olib borilmoqda.

Jarayonda energotejamkorlikni yanada oshirish maqsadida viloyatdagi yirik iste'molchilarning energiya samaradorligini ta'minlash borasidagi faoliyatiga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Xususan, Yangiyo'l tumanidagi bir qator ishlab chiqarish korxonalarida energiya tejamli qurilmalar joriy qilingani, o'z navbatida mahsulot ishlab chiqarishdagi energiya sarfi va uni iqtisod qilish masalalari o'rganildi.

Shuningdek, kichik elektr taqsimlash stansiyalarining ishlash tartibi, ijtimoiy soha obyektlarida kuz-qish mavsumiga tayyorgarlik va energiyani iqtisod qiluvchi zamonaviy standartdagi uskunalardan foydalanish ahvoli ko'zdan kechirildi.

Bo'ka tumanida elektr tarmoqlari korxonasi, favqulodda vaziyatlar va mudofaa ishlari bo'limlarida energiya samaradorligi, jumladan energiya manbalaridan foydalanish borasidagi ishlarga e'tibor qaratildi. Shu asnoda energetika sohasidagi islohotlarning mazmun-mohiyati bo'yicha mutasaddilarga atroflicha tushuntirishlar berildi.

Bundan tashqari, ichki ishlar organlari tuzilmalarida jinoyatlarni jilovlash, huquqbuzarliklarning oldini olish borasida amalga oshirilayotgan ishlarga urg'u berildi. O'rganishlarda barcha mas'ullarga tegishli ko'rsatmalar berib o'tildi.

Bu kabi amaliy tadbirlar respublikamiz bo'yab barcha harbiy prokuratura organlari tomonidan jadal davom ettirilmoqda.

Adliya polkovnigi Qahramon ISROILOV,
O'zbekiston Respublikasi Harbiy
prokurorining o'rinbosari

MO'TABAR

IKKI AYOL

Ular ko'p. Go'zal ayyom arafasida ulardan ikkitasini sizga tanitgim keldi. Ularning hech qanday unvonlari yo'q. Ular o'qituvchilarim, oddiygina ayollar, qishloq maktabining o'qituvchilari, ko'nglimizga tog'dek orzularni joylagan aziz ustozlarim.

BIR QIZ BO'LARDI

...Bir qiz bo'lardi. Nihoyatda go'zal qiz edi. Chilvir sochlari uzun-uzun, yuzi sutga chayib olingandek oppoq, tiniq, qoshko'zlari popukdek, labining bir burchida kichik kulgichi bor, tishlari sadafdek, tekis. Uning ham dugonalari bilan o'ynagisi kelar, qiqir-qiqir kulgilariga qo'shilgisi kelardi. Ammo qizning uka-singillari ko'p edi. Kasalvand onasiga ko'makchi edi.

Bir qo'lida bola, orqasidan yana birtalayi ergashib yuradigan qizni dugonalari unchalik ham o'yinga qo'shgilari kelmasdi. Uning zerikishga hech vaqti yo'q edi. Shunday bo'lsa ham tengdoshlari bilan gaplashgisi, o'ynagisi kelardi. Uy yumushlarining ham oxiri-keti ko'rinmas edi. Qiz yo'lini topdi. Uka-singillarini yig'ib, ularga dostonlar o'qib bera boshladi. Uyda faqat doston kitoblar bor edi: "Kuntug'mish", "Shirin bilan Shakar", "Go'ro'g'li"... Asli u tug'ma pedagog edi.

Rus ustalari tomonidan qurilgan, o't yoqilganida birdaniga uch uyni ham isitadigan katta pechka ustiga o'tirilib, dostonlar o'qir, tinglovchilari uka-singillaridan tashqari qo'ni-qo'shni bolalari hisobiga yana ko'paygandi. Ba'zan qotib-qotib kulib, ba'zan ko'zda yosh bilan, jang sahnalarida ko'zlari yonib tinglardilar.

Doston tinglab bo'lishgach, uka-singillariga uy yumushlarini taqsimlab berar, ular yugurgilab opalari tayinlagan ishni

bajarishardi. Dostonning sehri, kuchi shunchalar edi.

Qiz o'qishda tengdoshlaridan oqsar edi. Bir kuni tarix o'qituvchisi O'sar Ahmedov uni doskaga chaqirdi. O'midan turgan edi, sinfdoshlari kulib yuborishdi. Bitta sho'xrog'i: "Ustoz, undan darsni emas, uka-singillarini so'rang", degan edi, battar kulgi bo'ldi. Qip-qizarib ketgan qizga ustoz bir qarab qo'ydi-da, bolalarga shunday dedi: "Bekor kulyapsiz, Shahodatni otasi Qarshi shahridagi pedinstitutda o'qitmoqchi. Bu kulgilaringiz uchun hali uyaliq qolasiz..."

Shahodat, ha, uning ismi Shahodat edi, o'qituvchisining gapidan shu qadar ruhlantirdi, astoydil o'qishga kirishdi. Avval haqiqiy uch baholar, bora-bora a'loga o'qib ketdi. U haqiqatan ham Qarshida o'qidi. O'zi o'qigan maktabda nemis tili muallimasi bo'lib ishladi. Negadir dars taqsimotida unga darslar kam berilar edi. Xafa bo'lsa-da, yelkasida uchta bolani yolg'iz katta qilishdek mas'uliyati bo'lsa-da, ko'zyoshlarini jimgina yutib, ishini sidqidildan bajarar edi. O'quvchilari fan olimpiadalarida yutib, yuzini yonug' qilganida, yuz-ko'zlari kulib, yanayam go'zallashib ketardi.

Uning bitta paltosi, plashi va uzoq yillar kiyilgan etigi bor edi. Yangi kiyimlar olish... Uch bola yeyman, ichaman, kiyaman deb turganida o'ziga ep ko'rmasdi.

O'sha bolalar ham ulg'aydi. Mashaqqatli hayot sinovlariga bardosh berdi. 58 yoshida og'ir xastalikka chalindi. To'rt yil

kurashdi... Dard kuchli ekan. Uni so'nggi yo'lga kuzatish uchun odamlar daryodan oqib keldilar. Kimlargadir oddiy bir o'qituvchi, kingadir hayoti bilan ibrat bo'lgan, kimlarnidir ko'nglida oliy dargohlarda ta'lim olishdek ezgu maqsad-la ruhlantirgan va hamma uchun poklik, sadoqat timsohi bo'lgan Ayol!

Nemis tili muallimasi, bolalarga xorijiy tildan tashqari insoniylikdan ham go'zal saboqlar bergan bu ayol, Shahodat Zikrillayeva mening katta opam edi.

HASSA TAYANGAN KEKSA AYOL

Bu yo'llar menga juda qadrton. Yillar o'tgani sari bu yo'llarga oyog'im yetishi kamayib boryapti. Men baribir toshkentlik bo'lolmasam kerak, ammo endi nushkentlik ham bo'lolmayman. Nushkent Qashqadaryo viloyatining kichikkina bir qishlog'i. U yerlarni tark etganimga 17 yoshda edim. Universitetda o'qish, jurnalist bo'lish orzusida poytaxtga kelgan edim. Toshkentni sevib qoldim. Bolalikdan shu shaharda qolib ketishimni yuragim sezardi. Olisdan ko'rinib turadigan yuksak tog'lar, daryolar, azim tut daraxtlari, tongi quyosh nurlaridan shudringlarda yaltillab ketadigan yashil paxta dalalari, qaynoq tuproqli yo'llar, derazadan tashqariga oqib ketguday toshib turgan oq pillalar, ikki tomoni qator tutlardan iborat yo'llar,

oftobni orqasiga yashira oladigan kichikkina ko'l, qip-qizil baliqchalar o'ynoqlab yuradigan chashmalar ko'zlarimdan ko'nglimga ko'chganiga bir necha o'n yillar bo'ldi.

Yo'llar haqida gapirayotgan edim. Yozning so'nggi kunlari. Qishloq uylari tugagan joydan dalalar boshlanar edi. Hozir yo'lning chap tomonidagi dala o'rnida uylar qad rostlagan. O'ng tomoni ochiq. O'sha o'ng tomondan dala ichkarisiga qarab ikki-uchta uylar bor. Bolaligimda o'sha uylar oldidan necha bor o'tib-qaytganman. Ular orasida biri judalar qadrli. U uyda mening adabiyot o'qituvchim Qo'ysinoy Qosimova yashaydi, aziz muallimam, aziz ustozim yashaydi. Bu uy oldidan hech beparvo o'tmadim. Ko'zlarim to'la mehr, patila sochlarimni to'g'rilab, ust-boshimdagi changlarni qoqib, ochiq darvozasidan bir bo'yilab, ko'rsam-ko'rmasam o'z-o'zimcha ichim yorishib o'tardim.

Yo'llar haqida gapirayotgan edim. Kuzning ilk kuni. Ziyoratdan qaytayotgandim. Katta yo'lga chiqquncha horidim. Endi yosh emasman, yillar o'z hukmini o'tkazyapti. Daraxt soyasida tin olib, qishloq yo'lga qarab o'tirdim. Dala ichkarisiga qarab ketgan yo'l chekkasida hassaga tayanib, olislarga tikilib turgan keksa ayolga ko'zim tushdi. Yuragim orziqib ketdi. Uni uzoqlardan ko'rib tanidim. Qachon, qachondan beri hassaga tayanib

qoldi?! Dardlar tayantirdimi? Erining o'limi og'irlik qildimi? Farzand dog'imi? O, shafqatsiz yillar...

Maktabda eng chiroyli jihozlangan xona adabiyot sinfxonasi edi. Yorug', keng, devorida rasmlari ko'p, katta-katta derazalaridan shovullagan arg'uvonlar ko'rinib turadigan fayzli, ruhga orom beradigan bir xona. Ana shu xonada partalar oralab, qaddini tik tutganicha, bir maromda, sokin va tiniq ovozda adabiyot o'qituvchimiz darslarni tushuntirardi. Talabchan, hech kimni e'tiborsiz qoldirmaydigan, tuturuqsiz mashqlarimizni ham erinmay o'qib chiqib, fikrini bildiradigan fidokor bir muallima.

Uni ko'p eslayman. Va juda ko'plab adabiyot muallimlarini birlashtiradigan muhim bir jihat bor: bolalar hayotida iz qoldirish, ular ko'ngliga ulkan orzular joylash! Mening bugungi kunim ham orzulardan boshlangan. So'zga muhabbat uyg'otgan adabiyot muallimim Qo'ysinoy Qosimovadan boshlangan.

Bu birgina mening emas, ko'plarning yo'lidir, so'zni qadrlagan, adabiyotsevarlar yo'li.

Aziz o'quvchilar, ayni shu kunlar ustozlarimizni yo'qlab, ko'ngillarini tog' qadar yuksaltirishimiz mumkin bo'lgan lahzalardir. Ular ham omonat. Bugun nimagaki erishgan bo'lsak, ularning ham hissalarini borligini unutmaylik.

Inobat IBROHIMOVA,
"Vatanparvar"

Mening tanlovim – obod Vatanim!

SAYLOV TIZIMLARI

ULARNI AMALGA OSHIRISH MEXANIZMLARI

Keyingi yillarda demokratik islohotlarni chuqurlashtirish va mamlakatni modernizatsiya qilish maqsadida parlament hamda siyosiy partiyalarning rolini kuchaytirishga, saylov va referendum o'tkazish tartibini yanada takomillashtirishga qaratilgan keng ko'lamlislohotlar amalga oshirildi.

Shu bilan birga parlament hamda mahalliy vakillik organlarining faoliyatida siyosiy partiyalarning rolini yanada kengaytirish, vakillik organlariga saylangan deputatlar va senatorlarning parlament hamda mahalliy vakillik organlari faoliyatidagi mas'uliyati va faolligini oshirish, O'zbekiston Respublikasi Markaziy saylov komissiyasi faoliyatini takomillashtirish, samaradorligini oshirish, saylov komissiyalari tizimini maqbullashtirish va markazlashgan saylov organlari tizimini shakllantirish, ularning professional tayyorgarligi oshirilishini ta'minlash zaruriyati yuzaga keldi.

Saylov jarayoni muayyan huquqiy me'yorlar, Konstitutsiya va saylov qonunchiligida belgilangan qoidalar asosida amalga oshiriladi. Saylovlarni tashkil qilish amaldagi saylov tizimi bilan chambarchas bog'liqdir. Saylov tizimining asosiy vazifasi esa xalq xohish-irodasini namoyon etish va hokimiyat organlarining samaradorligini ta'minlashdan iborat. Bu me'yorlar saylovoldi kurashning barcha ishtirokchilarini yagona elektoral qoidalarga amal qilgan holda faoliyat yuritishga majbur etadi. Garchi turli davlatlarning saylovga doir qonunchiligi mamlakat taraqqiyotining tarixiy-madaniy, ijtimoiy-siyosiy xususiyatlarini ifoda etib, bir-biridan farqlansa-da, bu saylov tizimlarini bir necha turga ajratish imkonini beradigan umumiy tamoyillar mavjud. Odatda, saylov tizimi uch xil – majoritar (*muqobil*), proporsional (*vakolatli*) hamda aralash saylov tizimlariga bo'linadi.

Majoritar saylov tizimi (*fransuzcha majoriteye – ko'pchilik*) asosini "ko'pchilik tamoyili" tashkil etadi. Bunday tizim odatda, bir mandatli okruglarda amal qiladi va eng ko'p ovoz olgan nomzod g'olib hisoblanadi.

Majoritar saylov tizimida nomzod yoki partiya g'alaba qozonish uchun saylovchilar ko'pchiligining ovozini olishi lozim. Kamchilik ovozlarni olsa, nomzod yoki partiya hech qanday mandatga ega bo'lolmaydi.

Majoritar saylov tizimida mamlakatning barcha saylovchilari okruglarga teng miqdorda bo'linadi va har bir okrugdan bittadan deputat saylanadi. Jahon tajribasida bunday tizimning uch turi mavjud bo'lib, shartli ravishda nisbiy ko'pchilikka, mutlaq ko'pchilikka va malakali ko'pchilikka asoslangan tizim, deb atash mumkin.

Nisbiy ko'pchilikka asoslangan majoritar tizimda saylov o'tkazilgan okrugda ovoz berish natijasida raqibiga nisbatan ko'proq ovoz olishga muvaffaq bo'lgan nomzod saylangan hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasida majoritar saylov tizimining ushbu turidan foydalaniladi. (*Saylov kodeksi. 96-modda. Bir mandatli saylov okruglari bo'yicha ovoz berishda ishtirok etgan saylovchilarning boshqa nomzodlarga nisbatan ko'proq ovozini olgan nomzod saylangan hisoblanadi.*)

Mutlaq ko'pchilikka asoslangan majoritar tizim qo'llanilganda, saylanish uchun saylovda ishtirok etgan saylovchilarning oddiy, ya'ni shunchaki ko'pchilik ovozini olish kifoya emas, bunda, albatta mutlaq (*50 foiz + 1 ovoz*) ko'pchilik ovoz to'plash lozim bo'ladi.

Malakali ko'pchilikka asoslangan majoritar tizimda saylanish uchun zarur bo'lgan ovozlarning miqdoriga nisbatan qo'yiladigan talab juda yuqori (*masalan, ovozlarning uchdan ikki qismi miqdorida*) bo'ladi. Amaliyotda saylovning birinchi bosqichida ovozlarning bunday miqdorini olishning iloji yo'q, shu sababli bo'lsa kerak, ushbu tizim demokratik mamlakatlarda deyarli qo'llanilmaydi.

Agar nomzodlardan birortasi ham 50 foizdan ko'p ovoz ololmasa, u holda ikkinchi tur saylov o'tkaziladi. Ikkinchi turda faqat eng ko'p ovoz olgan ikki nomzod qatnashadi. Majoritar saylov tizimi proporsional saylov tizimidan ko'ra universal bo'lib, nafaqat vakillik organlariga saylovlarda, balki prezident saylovlarda ham qo'llash mumkin. Majoritar saylov tizimining yagona kamchiligi, uncha katta bo'lmagan partiya va harakat vakillarining davlat idoralariga saylanish imkoniyatini toraytirib qo'yadi.

Majoritar saylov tizimida saylovchilar siyosiy partiyadan nomzodi ko'rsatilganlarga ovoz berishda nafaqat uning siyosiy partiyaga mansubligi, siyosiy platformasini, balki shaxsiy, ishchanlik sifatlarini va boshqa fazilatlarini ham baholaydilar. Bu tizim deputatlikka nomzodlarni saylovchilarga yaqinlashtiradi, ular o'zlariga ma'qul kelgan nomzodlarga ovoz berish orqali huquqlarini namoyon etadi.

Majoritar saylov tizimi AQSh, aksariyat Lotin Amerikasi mamlakatlari, Fransiya, Angliya kabi rivojlangan mamlakatlarda muvaffaqiyatli qo'llanib kelmoqda. Olimlarning fikricha, majoritar saylovlarning yana bir afzalligi parlament ichida ko'pchilikni yuzaga chiqarishida, shu asosda barqaror hukumat tuzilishida namoyon bo'ladi.

Masalan, Fransiyada saylovlarning majoritar turi qo'llaniladi. Parlamentda ko'pchilikni tashkil qiluvchi partiyalar koalitsiyasi uchun har doim bir xavf mavjud bo'lib, koalitsiyadagi partiyalar o'rtasida ichki kelishmovchiliklar yuzaga kelishi oqibatida parlament tarqatib yuborilishi mumkin. Shuning uchun deputatlar ilgari o'zleri saylovchilarga taqdim etgan dasturlari doirasida faoliyat olib borishga majburdirlar. Parlamentni tarqatib yuborish xavfi undagi "ko'pchilik" koalitsiyasini yanada jipslashib, bahs-munozarali masalalarni tinch yo'l bilan hal qilishga da'vat etadi. Parlament tarqatib yuborilgudek bo'lsa, deputatlar saylovchilarining oldiga kelib, saylovoldi dasturlari bilan yana bir marta o'rtoqlashishga majbur bo'ladi. Majoritar saylovlarning jamiyatni jipslashtirish va muvozanatni saqlash kabi ijobiy jihatlarga ega ekanligini fransuz siyosiy tajribasi yaqqol tasdiqlaydi.

Majoritar saylov tizimi demokratik jamiyatda eng optimal variant hisoblanadi. Majoritar saylov har bir siyosiy partiyani ta'sir doirasini kengaytirishga va o'z mafkuraviy arsenalidan to'liq foydalanishga yetaklaydi. Chunki ushbu partiya boshqa partiyalarga nisbatan hech bo'lmaganda, bir ovoz ko'proq olishga intilishi natijasida siyosiy sahnada bir-biriga muxolif bloklar vujudga keladi. Xorijiy mamlakatlar tajribasi ikki qutbli siyosiy partiyalar tizimi boshqa siyosiy tizimlardan ko'ra samarali siyosiy qarorlar chiqarishda va mas'uliyatni to'liq his etuvchi hukumatlar tuzishda ijobiy natijalar berishini tasdiqlaydi.

Ikki qutbli ko'ppartiyaviylikda bir tomon siyosiy hokimiyatni amalga oshiradi, ikkinchi tomon esa konstruktiv muxolifatga aylanadi. Elektoral esa hokimiyatni hukmron partiya qo'lida qoldirishi yoki muxolifatga ishonib topshirishi mumkin. Elektoral raqobatning ushbu dinamikasi partiyalarni siyosiy spektrning markaziga tomon intilishga majbur qiladi va saflarida ekstremistik g'oyalarning tarqalishiga yo'l qo'ymaydi. Bundan tashqari, agar favqulodda holatlar yoki bo'hronlar yuz berib qolguday bo'lsa, muxolif tomonlar umumdavlat manfaatlarini yo'lida o'zaro murosa qilgan holda yagona dastur tuzib chiqishlari yoxud koalitsion hukumat tashkil qilib, xavfli vaziyatdan chiqib ketishlari mumkin.

Proporsional saylov tizimidan ko'pmandatli saylov okruglarida tashkil etilgan saylovlarda foydalaniladi. Bunda saylovchi vakillik organlariga ko'rsatilgan bitta nomzod uchun emas, balki saylov birlashmasi nomzodlar ro'yxatiga ovoz beradi. Natijada tegishli organdagi o'rinlar partiya olgan ovoziga qarab, proporsional ravishda taqsimlanadi.

Proporsional saylov tizimi uncha katta bo'lmagan saylov bloklari va siyosiy partiyalarning vakillik organlaridan joy egallashiga imkon beradi. Amaliyotning ko'rsatishicha, bu holat parlamentdagi siyosiy kuchlarning kichik guruhlarga parchalanishiga olib keladi. Natijada parlament faoliyati "falajlanib" qolishi ehtimoli paydo bo'ladi. Bunday holatning oldini olish uchun o'ziga xos "chegaralovchi to'siq" o'rnatiladi. Ya'ni partiyalar saylovchilar ovozining ma'lum foizini to'plashi talab etiladi.

Mazkur me'yor O'zbekiston Respublikasi Saylov kodeksining 961-moddasida quyidagicha belgilangan: "Yagona saylov okrug bo'yicha Qonunchilik palatasiga saylov natijalarini aniqlash va deputatlik o'rinlarini taqsimlash tartibi.

Yagona saylov okrug bo'yicha saylanadigan Qonunchilik palatasining deputatlik o'rinlari ushbu saylovda ishtirok etgan saylovchilar ovozlarning yetti va undan ko'proq foizini to'plagan siyosiy partiyalar o'rtasida taqsimlanadi.

Yagona saylov okrug bo'yicha saylanadigan Qonunchilik palatasining deputatlik o'rinlari saylovda ishtirok etgan saylovchilarning yetti foizidan kamrog'i yoqlab ovoz bergan siyosiy partiyalar o'rtasida taqsimlanishiga yo'l qo'yilmaydi, bundan ushbu moddaning uchinchi qismida nazarda tutilgan hollar mustasno.

Agar saylovda ishtirok etgan saylovchilar ovozining yetti va undan ko'proq foizini faqat bitta siyosiy partiya to'plagan bo'lsa, unda deputatlik o'rinlari saylovda saylovchilarning eng ko'p ovozini to'plagan ikkinchi siyosiy partiya ham taqsimlanadi".

Mayor Abduqodir OTABOYEV,
Qurolli Kuchlar akademiyasi
katta o'qituvchisi,
s.f.f.d. (PhD), dotsent

Diyora

JAHON

REYTINGIDA

HAMON PESHQADAM

14–20-oktabr kunlari poytaxtimiz dzyudo bo'yicha harbiylar o'rtasidagi jahon chempionatiga mezbonlik qiladi. Ayni paytda sportchilarimiz unga qizg'in hozirlik ko'rmoqda. Xalqaro dzyudo federatsiyasi esa "Parij – 2024" yozgi Olimpiya o'yinlaridan so'ng sportchilarning yangilangan reytingini e'lon qildi. Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi (MVSM) vakili Diyora Keldiyorova reytingda hamon peshqadamlik qilmoqda.

Bu yil BAAning Abu-Dabi shahrida bo'lib o'tgan dzyudo bo'yicha jahon chempionatida yurtimizning 17 nafar erkak va ayol dzyudochisi qatnashgan, ularning deyarli teng yarmini Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi (MVSM) vakillari tashkil etgandi. Ular orasida MVSM vakili Diyora Keldiyorova muxlislar ishonchini oqlagandi, ya'ni jahon chempionatida kumush medalga sazovor bo'lgandi. Diyora o'tgan yili Qatarda o'tgan jahon chempionatida ham finalga chiqib, kumush medalni qo'lga kiritgandi. "Katta dubulg'a" turnirlarida g'oliblikka erishgan birinchi ayol dzyudochi sifatida yurtimiz sporti tarixidan joy olgan Diyorani va MVSM dzyudochilarini endi oldinda yurtimizda o'tkaziladigan harbiylar o'rtasidagi dunyo birinchiligi kutmoqda. Musobaqa 14–20-oktabr kunlari o'tkaziladi. Ayni paytda sportchilarimiz poytaxtimizdagi federatsiya bazasida unga qizg'in hozirlik ko'rmoqda. Mashg'ulotlarni MOQ raisi o'rinbosari, mamlakat dzyudo federatsiyasi raisi Azizjon Kamilov ham kuzatib boryapti.

Harbiylar o'rtasidagi jahon chempionatida "Parij – 2024" yozgi

Olimpiya o'yinlarida yurtimiz sharafini himoya qilgan dzyudochilarimiz ham ishtirok etishi kutilmoqda. Yakuniy tarkib ayni kunda qizg'in davom etayotgan yig'in so'ngida rasman e'lon qilinadi.

Xalqaro dzyudo federatsiyasi "Parij – 2024" yozgi Olimpiya o'yinlaridan so'ng sportchilarning yangilangan reytingini e'lon qildi. Ushbu reytingda o'zbekistonlik 13 nafar dzyudochi kuchli 20 talikdan o'rin egalladi.

Shubhasiz, "Parij – 2024" yozgi Olimpiya o'yinlarigacha -52 kg vazn toifasida reytingda yetakchilik qilgan MVSM vakili Diyora Keldiyorova hamon peshqadam. Diyora Olimpiadadagi g'alabasidan keyin yetakchilikni yanada mustahkamlagan. Shuningdek, 4 yillikning eng nufuzli musobaqasida shohsupaga ko'tarilgan polvonlarimiz Muzaffarbek To'raboyev (-100 kg, 4-o'rin) hamda Alisher Yusupov (+100 kg, 8-o'rin) ham yuqori o'rinlardan joy olishgan. MVSM vakillaridan esa Davlat Bobonov (-90 kg) 12-pog'onani, Gulnoza Matniyazova (-70 kg) 19-o'rinni egallagan.

Shaxmat

SHAXMATCHILARIMIZ SOVRINDOR

Vengriyaning Budapesht shahri mezbonlik qilgan 45-Butunjahon shaxmat olimpiadasi yakunlandi. Unda ishtirok etgan O'zbekiston erkaklar terma jamoasi bronza medalga sazovor bo'ldi.

Qayd etish joiz, shaxmatchilarimiz ikki yil muqaddam Hindistonda o'tgan shaxmat olimpiadasida chempionlikka erishgan edi. Bu galgi murosasiz bahslarda g'oliblik Hindiston terma jamoasiga nasib etdi. Ikkinchi va uchinchi o'rinni egallagan AQSh hamda O'zbekiston terma jamoalari yakunda bir xil, ya'ni 17 ochkoga ega chiqdi. AQSh grossmeysterlari qo'shimcha ko'rsatkichlar bo'yicha 2-o'rinni egallagan bo'lsa, O'zbekiston terma jamoasi a'zolari 11 ta turning to'qqiztasida g'alaba, bittasida durang va bittasida imkoniyatni boy bergan tarzda bronza medalni qo'lga kiritdi.

O'zbekiston qizlar terma jamoasi uchun mazkur shaxmat olimpiadasi omadli kechdi, chunki qizlarimiz o'z tarixida ilk bor kuchli 12 talikdan joy

oldi. Bu 170 ga yaqin davlat orasida, albatta, yuqori natija.

Shaxmatchilarimiz individual yo'nalishlarda ham sovrinlarga ega chiqdi: 1-taxtada Nodirbek Abdusattorov kumush, 4-taxtada Shamsiddin Vohidov oltin, ayollar musobaqasining 5-taxtasida o'ynagan Nodira Nodirjonova esa kumush medalga sazovor bo'ldi.

Yana 2 yildan so'ng dunyoning eng kuchli grossmeysterlari mamlakatimizda jam bo'lishadi, chunki 46-Butunjahon shaxmat olimpiadasiga O'zbekiston mezbonlik qiladi. Vengriyadagi 45-Butunjahon shaxmat olimpiadasining yopilish marosimida ikki yildan so'ng O'zbekistonda o'tkaziladigan shaxmat olimpiadasi bayrog'ini Nodirbek Abdusattorov qabul qilib oldi.

Islom Karimov nomidagi Toshkent xalqaro aeroportida 45-Butunjahon shaxmat olimpiadasida munosib natijalarga erishgan shaxmatchilarimizni tantanali kutib olish marosimi tashkil etildi. Kuy-qo'shiqlarga, chiroyli tilaklarga ulanib ketgan marosimda 45-Butunjahon shaxmat olimpiadasida bronza medaliga ega chiqqan shaxmatchilarimizning har biriga "BYD Chazor" avtomobillari "Prezident sovg'asi" sifatida taqdim etilgani e'lon qilindi.

YENGIL ATLETIKA

Shveysariyada yengil atletika sport turining uzunlikka va langarcho'pga tayanib sakrash yo'nalishlari bo'yicha nufuzli "Golden Fly" musobaqasi bo'lib o'tdi. Unda qatnashgan Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi (MVSM) vakili Anvar Anvarov uzunlikka sakrash bahslarida 7,87 m (+0,1 m/s) natija qayd etib, shohsupaning uchinchi pog'onasidan joy oldi. Avstraliyada o'tkazilgan Butunjahon yengil atletika federatsiyasining platinum darajasidagi "TCS Sydney Marathon" marafonida esa mutaxassisligi rus tili va adabiyoti o'qituvchisi bo'lgan 54 yoshli hamyurtimiz Dilfuza Allayarova ham qatnashib, oltin medalni qo'lga kiritdi. Hamyurtimiz masofani 2 soat 55 daqiqa 53 soniyada bosib o'tishga muvaffaq bo'ldi.

SPORT KURASHLARI

Birlashgan kurash dunyosi (UWW) sportchilarning yangilangan reytingini e'lon qildi. -74 kg vazn toifasida "Parij – 2024" yozgi Olimpiya o'yinlari chempionligiga erishgan erkin kurashchimiz Razambek Jamalov reyting peshqadamiga aylangan. -57 kg vazn toifasida Olimpiadaning bronza medaliga sazovor bo'lgan hamyurtimiz G'ulomjon Abdullayev esa reytingda 4-o'ringa ko'tarilgan. Yana 7 nafar o'zbekistonlik atlet reytingda TOP-20 talikdan joy olgan.

MUAY-TAY

Tailandning Bangkok shahrida o'tkazilgan muay-tay bo'yicha yoshlar o'rtasidagi jahon chempionatida O'zbekiston terma jamoasi a'zolari muvaffaqiyatli qatnashdi. Muaytaychilarimiz 2 ta oltin, 6 ta kumush, 10 ta bronza, jami 18 ta medal jamg'arib, umumjamoa hisobida 112 ta davlat orasida 10-o'rinni egalladi. Shuningdek, Tailandda "ONE Friday Fights 80" turniri ham o'tkazildi. O'zbekistonlik muay-tay ustasi Mavlonbek Qahhorovga myanmalik Tuay Tit Vin raqiblik qildi. To'liq davom etgan jangda Qahhorov ochkolar hisobiga g'alaba qozondi.

TENNIS

Tojikistonning Dushanbe shahrida o'tkazilgan tennis bo'yicha J60 tasnifiga kiruvchi o'smirlar o'rtasidagi "Tajikistan tennis Federation Cup" turnirining yakka bahslari biz uchun ajoyib xushxabar bilan yakunlandi. Qizig'i, yosh tennischilarimiz Ahmadjon Toshmuhamedov va Nuriddin Baxtiyrov barcha raqiblarini yengib, finalda o'zaro qarama-qarshi keldi. Mazkur bahsda Ahmadjon 6:1, 7:6 hisobida ustun kelib, tumir chempioniga aylandi, Nuriddin esa kumush medal bilan taqdirlandi.

OLIMPIADA

Xalqaro test agentligi (ITA) "Parij – 2024" yozgi Olimpiya o'yinlari davomida sportchilarni doping tekshiruvdan o'tkazish bo'yicha "PARIJ-2024" rekord ko'rsatkich o'rnatilganini qayd etdi. Ma'lumotga ko'ra, o'yinlar jarayonida yengil atletika, velopoyga, eshkak eshish va boshqa shu kabi sport turlaridan umumiy hisobda 4 150 nafar sportchi doping tekshiruvdan o'tkazilgan. Bu "Parij – 2024" ishtirokchilarining 38,75 foizi, deganidir. Ayni holat Tokioda o'tgan Olimpiya o'yinlaridan 4 foizga, Rio Olimpiadasidan 10 foizga ko'pligi bilan ajralib turadi. Ayniqsa, AQSh, Xitoy, Avstraliya va Buyuk Britaniya mamlakatlari sportchilari eng ko'p tekshiruvga jalb qilingan.

MISLI KO'RILMAGAN MOTIVATSIYA

Qurolli Kuchlar davlat muzeyida Parij – 2024 XVII yozgi Paralimpiya o'yinlarida qatnashib, g'olib bo'lib qaytgan yurtdoshlarimiz, xususan Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi vakillari munosib taqdirlandi.

Mudofaa vaziri o'rinbosari polkovnik Alisher Norboyev ularga sovg'alarni topshirar ekan, ushbu muvaffaqiyat yoshlarimiz uchun misli ko'rilmagan motivatsiya bo'lganini ta'kidladi.

Erishilgan natijalar har qancha maqtovg'a, e'tirofga loyiq. Fransiya poytaxti Parij shahri mezbonlik qilgan XVII yozgi Paralimpiya o'yinlarida qatnashgan parasportchilarimizning medallari soni 10 ta oltin, 9 ta kumush, 7 ta bronza, jami 26 ta medalni tashkil etdi. Ushbu natija bilan delegatsiyamiz Paralimpiya o'yinlarini 168 mamlakat orasida 13-o'rin bilan yakunladi.

Shular orasidan Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi vakillari, Qurolli Kuchlar xizmatchilari – Ro'za Qo'ziyeva 73 kg vaznda parapauerlifting bo'yicha kumush medal hamda Temurbek Giyazov parayengil atletika, T64 balandlikka sakrash bo'yicha bronza medal sohibiga aylandi.

Qayd etish kerakki, Parij – 2024 Paralimpiya o'yinlarida tarixiy

natijalar kuzatildi. Yurtimizdan ilk bor 65 nafar paraatlet 113 ta litsenziyani qo'lga kiritdi. Delegatsiya birinchi bor 9 ta sport turida ishtirok etdi. Xusniddin Norbekov O'zbekiston tarixida 3 karra Paralimpiya o'yinlari g'olibi bo'lgan ilk sportchiga aylandi. Shahina Yigitaliyeva delegatsiya tarkibida Paralimpiya o'yinlari sovrindori bo'lgan eng yosh sportchi sifatida tarixga kirdi.

Ishonch bilan aytish mumkinki, qolgan ishtirokchilar ham musobaqalarda garchi sovrinli o'rinlarga ko'tarila olmagan bo'lsa-da, shiddatli bahslarda matonat ko'rsatib, yurtimiz sharafigini munosib himoya qildi.

Sportchilarimizga 2028-yilda AQShning Los-Anjeles shahrida bo'lib o'tadigan XVIII yozgi Paralimpiya o'yinlarida yuksak cho'qqilarni zabt etishini tilab qolamiz!

Mayor Aziz NORQULOV,
"Vatanparvar"

Muallif suratga olgan

KO'NGILLARGA QUVONCH ULASHIB

Mamlakatimiz Qurolli Kuchlarining tashkil etilganiga ham hademay 33 yil to'ladi. Bu bir navqiron yigit yoshiga teng davrdir. O'tgan yillar davomida mamlakatimiz mustaqilligi va hududiy yaxlitligi, xalqimiz tinchligi hamda osoyishtaligini munosib himoya qilishga qodir, har qanday tashqi tajovuzga qaqshatqich zarba bera oladigan, zamonaviy qurol-yarog' va texnika bilan ta'minlangan, tezkor, ixcham, professional asosdagi qudratli milliy armiyamiz shakllandi.

Oramizda milliy armiyamizning tamal toshini qo'yishga fidokorona xizmatlari bilan ulush qo'shgan insonlar talaygina. Shulardan biri zaxiradagi polkovnik Aleksandr Leonidovich Tyan bo'ladi.

Faxriy harbiy xizmatchi yaqinda 75 yoshni qarshiladi. Shu munosabat bilan Mudofaa vazirligi Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va aloqa harbiy institutining bir guruh harbiylari u kishining xonadonida mehmon bo'ldi. Ustozlarning holidan xabar olish, ularga hurmat-ehtirom ko'rsatish, e'zozlash shogirdlar zimmasidagi farz amal sanaladi.

Uzoq yillar tarbiyaviy va mafkuraviy ishlar organi sohasida xizmat qilgan ustoz shogirdlari bilan bir dasturxon atrofida samimiy suhbat qurdi. Xotiralar jonlandi. Faxriy otaxon bunday e'tibor va g'amxo'rlik uchun barchaga minnatdorlik izhor qilib, yurtdan tinchlik va osoyishtalik hech qachon arimasin, deb tilak bildirdi.

Mayor Sherqo'zi HAKIMOV
Mudofaa vazirligi Axborot-kommunikatsiya
texnologiyalari va aloqa harbiy instituti

SIYOSIY BILIMLAR

mustahkamlanmoqda

Joriy yilning 27-oktabr kuni mamlakatimizda Oliy Majlis Qonunchilik palatasi va mahalliy kengashlar deputatlari saylovlari bo'lib o'tadi. Markaziy saylov komissiyasi tomonidan e'lon qilinganidek, saylov kompaniyasi 2024-yil 26-iyuldan boshlandi.

Yurtimizda kechadigan muhim siyosiy jarayon oldidan O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari akademiyasi professor-o'qituvchilari Shimoli-g'arbiy harbiy okrug qo'mondonligi bilan hamkorlikda Nukus garnizonidagi harbiy xizmatchilar va ularning oila a'zolari, Qurolli Kuchlar xizmatchilariga saylov qonunchiligida amalga oshirilgan o'zgarishlar, aralash saylov tizimining mohiyati, uchastka saylov

komissiyalarining faoliyati va majburiyatlarining mazmun-mohiyatini tushuntirish hamda harbiy xizmatchilarning saylovga

oid siyosiy bilimlarini oshirish maqsadida "Mening tanlovim – obod Vatanim!" shiori ostida mashg'ulotlar tashkillashtirildi.

Ma'lumki, saylovlar kishilik jamiyatining bir necha asrlik tarixiy rivojlanish mahsuli bo'lib, davlat va jamiyatning takomillashgan modellarini shakllantirish maqsadida paydo bo'lgan institutdir. Bugungi

kunga kelib, jahondagi deyarli barcha mamlakatlarda davlat hokimiyati va o'zini o'zi boshqarish organlarini shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan demokratik saylovlar

siyosiy tizimning ajralmas tarkibiy qismiga aylanib ulgurgan.

O'zbekistonda saylovlar siyosiy tizimning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Mustaqillik yillarida mamlakatda demokratik saylovlar o'tkazish, tom ma'noda, muhim ijtimoiy-siyosiy an'anaga aylandi.

Tadbir davomida Qurolli Kuchlar akademiyasi professor-o'qituvchilari tomonidan Shimoli-g'arbiy harbiy okrug qo'shinlarida yaqinlashib kelayotgan siyosiy jarayonga puxta tayyorgarlik ko'rish bo'yicha tegishli tavsiya va takliflar berildi. Ishtirokchilar o'zlarini qiziqtirgan barcha savollariga javob olib, bu boradagi bilimlarini yana bir bor mustahkamladi.

Shimoli-g'arbiy harbiy okrug matbuot xizmati

Xalqaro musobaqa

Sportchilarimizdan ikkita xushxabar

Qozog'iston Respublikasining Baykonur shahrida raketamodel sporti bo'yicha "Baykonur kosmodromi kubogi" ochiq xalqaro musobaqasi va "Korkit-Ata" jahon kubogi bosqichi bo'lib o'tdi.

Rossiya, Belarus, Qozog'iston, Qirg'iziston, Tojikiston va O'zbekiston terma jamoalarining 150 dan ortiq sportchisi ishtirok etgan ushbu musobaqalarda O'zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkiloti sportchilaridan iborat milliy terma jamoa mamlakatimiz sha'nini munosib himoya qildi.

Shiddatli va murosasiz kechgan bellashuvlarda turli mamlakatlardan kelgan mohir sportchilar o'zlari tomonidan yasalgan raketa modellari va ularning ochiq osmonda parvoz qilish imkoniyatlarini namoyon etdi.

Quvonarlisi, o'zbekistonlik sportchilar jamoa hisobidan xalqaro musobaqada ikkinchi, jahon kubogi bosqichida esa 1-o'rinni qo'lga kiritib, butun dunyo raketamodel sporti muxlislarining olqishiga sazovor bo'ldi.

Shuningdek, shaxsiy hisobda bo'lib o'tgan bahslarda sportchilarimiz quyidagi yuqori o'rinlarni egalladi:

"Baykonur kosmodromi kubogi" ochiq xalqaro musobaqasida:

- 1) Shahboz Bafoyev: oltin medal (Buxoro v.);
- 2) Feruz Bahodirov: oltin medal (Buxoro v.);
- 3) Najmiddin Zaylidinov: oltin va bronza medal (Namangan v.);
- 4) Farhod Bakiyev: kumush medal (Samarqand v.);
- 5) Damir Bakiyev: kumush medal (Samarqand v.);
- 6) Azizbek Ismoilov: kumush medal (Namangan v.);
- 7) Firdavs Gulmurodov: kumush va bronza medal (Navoiy v.);
- 8) Saidamir Erkinov: bronza medali (Namangan v.).

"Korkit-Ata" jahon kubogi bosqichida:

- 1) Farhod Bakiyev: oltin medal (Samarqand v.);
- 2) Olga Ibragimova: oltin medal (Sirdaryo v.);
- 3) Rashid Koshayev: oltin medal (Qoraqalpog'iston R.);
- 4) Saidamir Erkinov: oltin va kumush medal (Namangan v.);
- 5) Damir Bakiyev: oltin va bronza medal (Samarqand v.);
- 6) Azizbek Ismoilov: ikkita kumush medal (Namangan v.);
- 7) Najmiddin Zaylidinov: kumush medal (Namangan v.);
- 8) Shahboz Bafoyev: kumush medal (Buxoro v.);
- 9) Shamsiddin Bafoyev: kumush medal (Buxoro v.);
- 10) Sardor Ro'ziyev: kumush va bronza medal (Buxoro v.);
- 11) Feruz Bahodirov: bronza medal (Buxoro v.);
- 12) Akmaljon Abidov: bronza medal (Andijon v.);
- 13) Farrux Safoyev: bronza medal (Navoiy v.);
- 14) Umirbek Yo'ldoshev: bronza medal (Toshkent sh.).

O'zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkiloti matbuot xizmati

“KO‘NGILCHANLIK QOTILLIKDAN YOMON”

“Ko‘ngilchanlik qotillikdan yomon” – sevimli yozuvchimiz Tog‘ay Murodning ushbu iborasini juda ham ko‘p o‘ylayman. Ko‘ngilchanlik – bu bir tarafdin yaxshi, bir tarafdin judayam yomon...

Yaxshi tarafi insonlarga rahm-shafqatli, ularga ozor bermaydigan bo‘lish. Yomon tarafi, boshqalarni ko‘ngliga qarab, o‘z xohish-istaklaringizdan voz kechish. Masalan, ota-ona tanlagan kasbda o‘qish.

Katta farzand bo‘lganim uchun buvim, ota-onam istaklarini o‘zimgizdan ustun qo‘yish, ular rozi bo‘lishi uchun harakat qilish – menga juda og‘irlik qilgan. Vaqti kelsa ichlaridagi dardlari-yu, muammolarini doston qilib o‘tirishlari – jajji qalbimni simillatardi.

Men eng katta nabiraman, singlim, jiyalarim erkin, istaklarini bemaol bayon etadi. Men esa hozirgacha biror istagimni bildirmoqchi bo‘lsam, boshqalar qanday fikr bildiradi, ko‘ngliga tegmasmik, deb ko‘p o‘ylayman.

Odatda yoshi kattalar ko‘proq kamchiliklar haqida gapirishadi. Birovlarning hayotini taqqoslashadi, muhokama qilishadi. Buvim bilan vaqtimni ko‘p o‘tkazganim uchun doim qarindosh-urug‘larning keldi-kettisi bo‘lard. Beixtiyor ularning maslahat so‘ragani, noligani, muammolari haqida eshitib qoldim.

Endi bilim olib, kitob o‘qib tushunyapmanki, noliydigan ayollar bilimli bo‘lganida bekorchi vaqti, g‘iybat qilishga xohishi bo‘lmasmidi?!

Har bir insonning hayotida past-balandliklar, turli xil vaziyatlar bo‘lishi tayin. Insonlar nimaga boshqalarda yaxshi, menda vaziyat yomon, deb o‘ylaydi. Aslida o‘zining fikrlashi, dunyoqarashi shunday holatga olib kelib qo‘yadi. Fikrlar ro‘yobga oshadi...

Xotin-qizlar fikrlashi, gapirayotgan so‘zlari qanchalik energiyaga, kuchga egaligini bilganida edi...

Biror noto‘g‘ri ish qilmoqchi bo‘lsak, qo‘rqqanimiz uchun tiyilamiz. O‘ylab ko‘rish kerak, qo‘rqib tiyilish kerakmi yoki yaxshi ko‘rganimiz uchun? Biror kishidan qo‘rqsangiz, vazifa bersa qanday bajarasiz, yaxshi ko‘rsangiz-chi?

Tasavvur qiling, haykallar ko‘rgazmasiga bordingiz, u yerda go‘zal yaratilgan haykallar va yoqimsizroqlari bor. Unisi bunday, bunisi yoqmadi, xunuk deysiz. Bahoni kimga beryapmiz haykalgami yoki haykaltaroshgami?

Endi insonlarni g‘iybat, muhokama qilgandayam aslida u insondan norozimiz yoki u insonni yaratgandanmi? Shularni bir tafakkur qilib ko‘ring!

Hozirgi kunda atrofingizda kim yoqmayapti, qaynonangizmi, qo‘shningizmi farqi yo‘q. Uni boricha qabul qiling, shunda yomon xarakteri ham ko‘rinmay qoladi.

Bir ustozim aytadi, inson qanchalik biror kishini muhokama, g‘iybat qilsa past energiyaga tushib qoladi. Tasavvur qiling, zinadan chiqyapsiz, bilim olganingizda, pozitiv fikrlaganingizda, yaxshi niyatlar qilganingizda bir pog‘onaga ko‘tarilasiz. Birovdan norozi bo‘ldingiz, boricha qabul qila olmadingiz, g‘iybat qildingiz pastga tushib ketaverasiz. Yana ko‘tarilishingiz uchun vaqt kerak. Boy va muvaffaqiyatli insonlar doimo yuqori energiyada yurishadi, o‘zi ustida ishlaydi, bilim oladi.

O‘zim va yon-atrofimdagi qizlarni imkon boricha bilim olishga chorlayman. Ana shunday ayollar o‘zlari fikr almashishga, olgan bilimlarini aytishga kelishadi. Biz Vatan himoyachilari bilan

birgalikda ishlaymiz. Shunday ekan, zimmamizdagi mas‘uliyat zalvari yanada ortadi. Har bir xatti-harakatimiz bilan ularga madad berishimiz kerak.

Aslida olayotgan bilimlarimiz juda foydali, albatta amal qilsak. Xuddi kitob sotib olib, uyingizga javonga qo‘yganingiz qayerda-yu, uni o‘qib, anglab, hayotingizga tatbiq qilganingiz qayerda?

Har bir inson o‘qisa, avvalo, o‘zi rivojlanadi, yaqin atrofdagi tanishlariga ham yaxshi ta‘sir qiladi. Har bir inson moliyaviy savodxon bo‘lsa, yurtimiz boy bo‘ladi. Oilasini qo‘yib o‘zga yurtga ishlagani ketib, farzandlarining yoshligini o‘tkazib yuboradigan insonlar kamayadi.

Har bir ishning yechimi – bilim! Ulug‘ bobokalonimiz Imom Buxoriy aytganidek: “Ilmdan boshqa najot yo‘q va bo‘lmagay!”

Qaysi soha vakili bo‘lishingizdan qat‘i nazar, o‘z sohangizda puxta bilim olishingiz kerak. Ayol-qizlarimiz rivojlanishdan, bilim olishdan to‘xtamasliklari shart. Shunda yangi yo‘llar, yo‘nalishlar ochilaveradi...

So‘zimni ustozimning tavsiyalari bilan tugatmoqchiman: “Hayotingiz qanday bo‘lishi bugungi oddiy odatlarga bog‘liq. Pozitiv fikrlash, shukronalik, minnatdorlik, tabassum, qalban mehrga to‘la bo‘lish, shartsiz yaxshilik ulashish hamma-hammasi odat kabi shakllanadi. Quyosh bir joydan chiqib, bir joyga botishi, bir kun 24 soatdan iboratligi, kunduzni kecha, kechani kunduz o‘z vaqtida va o‘rnida bosib turgani – bu tabiat mustahkam odatlarga egaligini ko‘rsatadi. To‘g‘ri yoki yomon fikrlar bilan yashash ham aslida odat, shukrli yoki noshukr bo‘lish ham odat. Hammasi o‘zingizga, kelajagingiz qanday bo‘lishi hozir va shu yerda qanday fikrlashingizga bog‘liq”.

Parvina ABDUHAMIDOVA,
Markaziy harbiy okrug
matbuot xizmati
bosh mutaxassisi

Sayyor qabul

Murojaatlar ijrosi ta‘minlanmoqda

Farg‘ona harbiy prokuraturasi tomonidan Sharqiy harbiy okrug qo‘shinlari qo‘mondonligi va boshqa idoralar mas‘ullari bilan hamkorlikda Marg‘ilon shahridagi harbiy qismda ommaviy sayyor qabul o‘tkazildi.

Unda tegishli soha mutaxassisleri jalb qilingan holda harbiy xizmatchilar, Qurolli Kuchlar xizmatchilari hamda ularning oila a‘zolari murojaatlari tinglandi.

Turli masalalarga oid murojaatlarning ko‘pchiligini joyida hal etish choralari ko‘rildi. Yechimi vaqt talab qiladigan murojaatlar yuzasidan mutasaddi tashkilotlar mas‘ullariga tegishli ko‘rsatmalar berilib, ijrosi nazoratga olindi.

Shuningdek, tashrif buyurganlar bilan ochiq muloqot o‘tkazildi. Tadbirda murojaatlar to‘g‘risidagi qonunchilik, murojaat turlari, shakllari, ularni hal etishning qonuniy muddatlari va tartibi, bu boradagi normativ-huquqiy hujjatlar talablarini buzganlik uchun javobgarlik asoslari haqida atroflicha tushuntirishlar berildi.

So‘z olganlar harbiy xizmatchilar va ularning oila a‘zolari uchun yaratilgan imkoniyat hamda imtiyozlar xususida to‘xtalib, mazkur yo‘nalishda qabul qilingan yangi qonunchilik hujjatlarining mazmun-mohiyatini yetkazdi.

Adliya kapitani Hasanjon ERGASHEV,
Farg‘ona harbiy prokurorining yordamchisi

Kir yuvish mashinasidan to'g'ri foydalanish qoidalarini

Bugungi sahifamizda ayollarning ro'zg'or ishlarida eng katta yordamchisi – kir yuvish mashinasi haqida gaplashamiz. Bu sehrli uskuna uyda boshqa yumushlarni bajarguningizcha, kir kiyimlaringizni tozalab yuvib, "Kiyimlarni ilib qo'y!" degandek musiqa chalib, o'ziga chorlaydi.

Kir yuvish mashinasi uzoq yillar davomida xizmat qilishi va kiyimlarni sifatli yuvishi uchun undan to'g'ri foydalanish muhim. Avvalo, uskuna qanday dasturlarni taklif qilayotganini ko'rib chiqish lozim. Kiyim sifatining yo'qolmasligi shu funksiyalarga bog'liq. Yuvenilgan kiyimning rangiga, matosiga hamda kirlanish darajasiga qarab ajratish lozim. Mashinada yuvishda kir yuvish kukuni, suyuq gel yoki kapsula, shuningdek hid beruvchi va mato yumshatgichdan foydalanish mumkin. Kapsulani to'g'ridan to'g'ri barabanga, kukun yoki gelni maxsus joyga solgan ma'qul. Kir yuvganda, albatta, ularning cho'ntaklarini tekshiring, zamok va tugmalarini o'tkizib, kiyimni teskari o'girib soling! Kichik yoki nozik narsalarni maxsus qopchaga solib yuvish qulay.

Kir yuvish mashinasining turli tartib va dasturlari mavjud. Siz yuvmoqchi bo'lgan kiyimning mato turiga qarab, dasturni o'zgartira olasiz. Masalan, sintetik mato, paxtali mato yoki nozik kiyimlar. Shu bilan birga ularning yuvish vaqti va suvning darajasi ham turlichadir.

- 90°C – sochiqlar, allergiyaga moyillar, yangi tug'ilgan chaqaloqlar kiyimi;

- 60°C – choyshab, dasturxon, bolalar kiyimlari;

- 40°C – futbolkalar, ko'ylaklar, paxtali kiyimlar, jemper va jinsilar;

- 30°C – ichki kiyimlar, ipak, atlas matoli sharflar.

Kir yuvish mashinasi uchun mo'ljallangan vositalardan foydalaning, agar qo'lda yuvish uchun mo'ljallangan bo'lsa, ko'p miqdorda ko'pik hosil qilib, eshigi atrofidan sizib chiqadi. Bu mashina ehtiyot qismlariga jiddiy zarar yetkazadi. Kir yuvish kukuni miqdoriga ham e'tiborli bo'ling! Kukun qadog'idagi tavsiyalarga amal qiling!

Kirlarni yuvib bo'lgach, ularni darhol kir yuvish barabanidan oling, chunki kiyimlar uzoq

muddat qolib ketsa, ulardan noxush hid kelishi mumkin. Bunday holatda kir yuvish mashinasida ham nosozliklar kuzatiladi. Chunki ortiqcha

namlik mashina ichki qismlari korroziyasiga olib kelishi mumkin. Mog'or va turli bakteriyalar ko'payishiga sabab bo'ladi. Ayniqsa, eshik atrofida joylashgan rezina orasi va pastki qismini tozalash muhim. Uskuna vazifasini bajarib bo'lgach, uni tozalab artib, eshigini ochib quritish lozim.

Kir yuvish vositalari solinadigan idishni qolgan kukun va suyuqlikdan tozalab,

yuvib, quriting! Shu bilan birga mashinaning pastki qismida joylashgan filtrni ham ko'zdan kechirib turing! Bu drenajning vazifasi turli chiqindilarni tutib qolish. Agar siz haftasiga 1-2 marta kir yuvsangiz filtrni har 2-3 oyda, 3-4 marta yuvsangiz 3-4 haftada bir marta tekshirib, tozalab turing! Chunki filtrda yig'ilgan tanga, tugma, soch tolasi yoki turli chiqindilar mashinaning to'g'ri ishlashiga xalaqit beradi.

Kir yuvish mashinangizga muntazam texnik xizmat ko'rsatish uning buzilish xavfini kamaytiradi hamda kiyimlaringizning samarali yuvilishini ta'minlaydi.

Pazanda

Baqlajonning foydalari

Baqlajon ozuqalar ombori hisoblanadi. Unda C va K vitaminlari, kletchatka, marganes, kaliy, magniy, mis va hatto oz miqdorda o'simlik oqsili bor. Bunday boy kompozitsiyaga ega bo'lgan baqlajon past kaloriyalı mahsulot hisoblanadi. Antioksidantlar surunkali kasallik va qarilikka qarshi kurashadi hamda hujayralarni erkin radikallarning shikastlanishidan himoya qiladi. Yana bir xususiyati yurak qon-tomir kasalliklarining rivojlanish xavfini ham kamaytiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, baqlajonni muntazam iste'mol qilish yurak qon-tomir salomatligi uchun xavfli bo'lgan xolesterin va triglitseridlar

darajasini pasaytiradi. Ajoyib xususiyatlaridan yana biri shundaki, qondagi qand miqdorini nazorat qilishga yordam beradi.

Baqlajon tarkibidagi tolaning yana bir afzalligi u ishtahani boshqarishga yordam beradi. Ovqat hazm qilish jarayonini sekinlashtirgan holda to'yinganlik hissini sezilarli darajada uzaytiradi va ortiqcha ovqatlanish xavfini kamaytiradi, natijada vazn ortmaydi. Bundan tashqari, oshqozon-ichak trakti salomatligi uchun juda foydali!

Baqlajonli yengil taom

Kerakli masalliq: 3 dona baqlajon va tuxum, 200 g non uvog'i, 200 g tvorogli pishloq, pomidor, ko'kat, ziravorlar.

Tayyorlanishi: baqlajonlarni o'rta qalinlikda kesib olamiz. Tuxum, ziravor va tuz solib, atala tayyorlaymiz. Kesilgan baqlajonni birinchi bo'lib unga, keyin atalaga va non uvog'iga botiramiz.

Patnisa baqlajonlarni terib, 180°C da 20 daqiqa davomida pishirib olamiz.

Mag'zi: tvorogli pishloq, ko'katlar va maydalangan sarimsoq solib, aralashiramiz.

Pishgan qarsildoq baqlajonlar orasiga pishloqli masalliq, kesilgan pomidor, salat bargi qo'yib, taxlab chiqamiz. Bezatib, dasturxonga tortamiz.

Yoqimli ishtaha!

Murabbiylarga ehtiram sanasi

Har bir insonning jamiyatda munosib o'rin egallashida ustoz va murabbiylarning hissi beqiyos. Ustoz deganda nafaqat maktab yoki oliy ta'lim muassasalaridagi pedagoglar, balki mustaqil hayotda o'z yo'limizni topishda to'g'ri yo'l ko'rsatgan insonlar ham tushuniladi. Bu borada ularning fidokorona mehnati va zahmatini yoddan chiqarib bo'lmaydi.

O'qituvchilik odamdan sabr-toqat, tafakkur va bilim talab etishi bilan birgalikda, unib kelayotgan yosh avlodga cheksiz mehr ko'rsatadigan xislatni o'zida mujassamlashtirgan sharaflilik kasbidir. Yurtimizda 1996-yildan buyon 1-oktabr – O'qituvchi va murabbiylar kuni sifatida nishonlanadi va bu sana dam olish kuni etib belgilangan. Bu bayram ustozlarga hurmat va ehtirom ko'rsatish, minnatdorlik bildirish, mehnatlarini e'tirof etishga imkon yaratadi.

Yurtimiz pedagoglari har yili oktabr oyining boshida mazkur kasb bayramini tantanali tarzda qarshi oladi. Lekin dunyo mamlakatlarida ayni bayram turli-tuman sanalarga to'g'ri keladi. Masalan,

UNESCO tomonidan 1994-yil 5-oktabr – Butunjahon o'qituvchilar kuni sifatida qabul qilingan. Armaniston, Ozarbayjon, Qirg'iziston, Moldaviya, Estoniya, Litvada bu bayram UNESCO tomonidan belgilangan sanada o'tkaziladi. Rossiyada ushbu ayyom oktabr oyining birinchi yakshanbasida nishonlansa, Argentina o'qituvchilari kuni sobiq Prezident Domingo Faustino Sarmiento xotirasiga bag'ishlanib, har yili 11-sentabrda bo'lib o'tadi va bu butun xalq uchun milliy bayram sifatida juda muhim voqea hisoblanadi.

Hindistonda mamlakatning II Prezidenti bo'lgan Sarvepalli Radhakrishnan tug'ilgan sana – 5-sentabrda O'qituvchilar kuni bayram qilinadi. Shu kuni o'quvchilar o'qituvchilar bilan o'rin almashib, ustozlar o'rniga dars o'tadi. Bu sana Xitoyda 10-sentabr etib belgilangan. O'quvchilar va talabalar bu kuni o'z

ustozlarini tabriklab, ularga gullar, sovg'alar taqdim etadi, bayramona tadbirlar, festivallar o'tkazishadi.

Chexiyada muallimlar kuni ilmiy pedagogika asoschisi Yan Amos Komenskiy tug'ilgan sana – 28-martda keng nishonlanadi. Uning xotirasiga bag'ishlab 1994-yildan buyon o'tkaziladigan tanlovda yilning eng yaxshi tarbiyachisi "Oltin Amos" mukofotini qo'lga kiritadi. Braziliyada murabbiylar kuni 15-oktabrga belgilangan. Eng qizig'i, Albaniyada ustozlar kuni Xalqaro xotin-qizlar bayrami, ya'ni 8-martda o'tkaziladi.

O'zbekistonda Xotira va qadrlash kuni sifatida o'tkaziladigan 9-may sanasida koreyaliklar o'qituvchilarini kasb bayrami bilan tabriklashadi. Tayvanliklarda bu bayram Konfutsiy tavallud topgan kun sharafiga – 28-sentabrga to'g'ri

keladi. Oktabr oyining oxirgi jumasida Avstraliyada ustozlarga bayram sovg'alari ulashiladi, ko'chalar turfa rangli chiroqlar bilan yasatiladi, mamlakat bo'ylab bayram mushaklari otiladi.

Livanda o'qituvchilar kuni yuqori ko'lamda nishonlanadigan bayramlardan biri bo'lib, ustozlarga atalgan tantanalar 3-martdan 9-martga qadar davom etadi. Turkiyalik murabbiylarga 24-noyabrda kasb bayrami munosabati bilan ehtirom ko'rsatiladi. Arab davlatlarida bu ayyom 28-fevral kuni nishonlanib, yosh avlodni shunday sharaflilik kasbni tanlashga undash maqsadida turli tadbirlar uyushtiriladi.

Yaponiyada esa o'qituvchilar kuni bayram qilinmaydi. Bu ularning mashaqqatli kasbiga nisbatan hurmatsizlik emas, balki ularni yilning muayyan bir kuni emas, har kuni e'zozlashining belgisidir. Yaponiyada o'qituvchi eng obro'li va izzat-hurmatga loyiq inson hisoblanadi. Ular uchun metro bekati va vagonlarida alohida o'rinlar ajratilgan, do'konlarda aynan ular uchun maxsus xizmat ko'rsatiladi va ular har qanday transport vositasi uchun chipta olishda navbatda turmaydi. Yapon o'qituvchilari deyarli har kunini mana shunday bayramday o'tkazgani bois, ehtimol, ularga bu kunni nishonlashga hojat qolmagan.

Muxtasar qilib aytganda, bayram qayerda qachon nishonlanishidan qat'i nazar ustozlarning mehnati va jamiyat ravnaqiga qo'shgan hissasini hamisha har qancha e'tirof etsak arziydi.

Internet ma'lumotlari
asosida tayyorlandi.

@Vatanparvargazetasi_bot
"Vatanparvar" birlashgan tahririyati
bilan bog'lanish uchun telegram bot

SHU SONNING
ELEKTRON SHAKLI

VATANPARVAR

MUASSIS

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
MUDOFAA
VAZIRLIGI

www.mudofaa.uz

Tahririyat kengashi:

general-mayor Hamdam Qarshiyev
polkovnik Otabek Yuldashev
polkovnik Alisher Boboxonov
Maqsud Abilov

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqdir qilinmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi. Mualliflar fikri tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin. Gazeta Mudofaa vazirligi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar departamenti – "Vatanparvar" birlashgan tahririyatining kompyuter markazida sahifalandi.

Bosh muharrir:

podpolkovnik Ahror Ochilov

ISSN 2010-5541

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2008-yil 6-iyunda 0535 raqami bilan ro'yxatga olingan.

Telefonlar:

kotibiyat: 71 260-36-50
buxgalteriya: 71 260-35-20
yuridik bo'lim: 71 260-29-41
faks: 71 260-32-29

Navbatchi: katta leytenant Islomjon Qo'chqorov

Sahifalovchi: Dilnoza Meliqo'ziyeva
Musahih: Mastura Qurbonova

Buyurtma: V-5829
Hajmi: 6 bosma taboq
Bichimi: A3
Adadi: 33 893 nusxa
Bosishga topshirish vaqti: 14:00
Topshirildi: 14:30

Gazetaning yetkazib berilishi uchun obunani rasmiylashtirgan tashkilot javobgar. Gazetaning poligrafik jihatdan sifati chop etilishiga "O'zbekiston" NMIU mas'ul.

Gazeta juma kuni chiqadi.
Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqq boshlagan.

Nashr ko'rsatkichi: 114.
Bahosi: kelishilgan narxda.

"O'zbekiston" nashriyot-matbaa ijodiy uyi bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili: Toshkent shahri Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

1 2 3 4 5 6

Manzilimiz:
100164, Toshkent, Universitet ko'chasi, 1-uy.

t.me/mv_vatanparvar_uz
t.me/mudofaavazirligi

www.mv-vatanparvar.uz
www.mudofaa.uz

mudofaavazirligi

mudofaavazirligi

www.youtube.com/c/UzArmiya